Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

РЎЗНОМА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ ҚЎМИТАСИ, ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИНИНГ БОШ НАШРИ

№ 30 (10.026). • 1991 йил 12 февраль • сешанба • Баҳоси 6 тийин.

СССР ПРЕЗИДЕНТИНИНГ БАЁНОТИ

Форс кўрфазидаги воқеалар тобора ташвишли ва фожиали тус олмоқда. Сўнгги ўн йилликлардаги энг катта уруш ғилдираги тобора тез айланяпти. Қурбонлар сони, шу жумладан тинч аҳоли орасида кўпайиб бормоқда. Ҳарбий ҳаракатлар ҳозирдаёқ жуда катта моддий зарар етказди. Бутун-бутун мамлакатлар — аввал Қувайт, энди Ироқ, кейинчалик эҳтимол бошқа давлатлар фалокатли вайронагарчилик хавфи остида қолмоқда. Жуда кўп миқдордаги нефтнинг Форс кўрфазига оқизиб юборилганлиги ғоят оғир экология кулфатига айланиши мумкин.

Совет раҳбарлиги БМТ Хавфсизлик Кенгашининг қарорларига ўзининг мутлақо содиқлигини яна бир бор тасдиқлайди, бу, қарорларда кўпчилик мамлакатларнинг иродаси ва халқларнинг умиди акс этган, улар тажовузкорликни, бегоналар ҳудудлари ва табиат бойликларига кўз олайтиришни истисно этади.

Бироқ ҳарбий операцияларнинг мантиқи, ҳарбий ҳаракатларнинг туси бу қарорларда белгилаб берилган мандатдан ташқарига чиқиш хавфини туғдирмоқда.

Уруш доирасини кенгайтириб, унга Исроил ва бошқа давлатларни тортишга, шу йўл билан қуролли можарога яна бир вайрон этувчи тус беришга — Араб-Исроил можароси тусини беришга иғвогарона уринишлар ҳам фавқулодда хавфлидир.

Сиёсий даражадаги айрим баёнотларга ва нуфузли оммавий ахборот воситаларининг чиқишларига қараганда, можаронинг ҳар икки томонда турган одамларни оммавий қирғин қуролларини қўлланиш ва бунга йўл қўйиш мумкинлиги тўғрисидаги фикрга кўниктирмоқчи бўлишяпти. Агар оммавий қирғин қуроллари қўлланилса, бутун жаҳон сиёсати, бутун жаҳон ҳамжамияти илдизигача ларзага келган бўлур эди.

Шу уруш муносабати билан воқеаларнинг ривожланиши совет жамиятида, мамлакат раҳбарлигида тобора кўпроқ ташвиш уйғотмоқда, бунинг устига уруш олови Совет Иттифоқи чегараларининг ёнгинасида ловилламоқда.

Тарихий масъулият, соғлом фикр, инсонпарварлик бир хулосани — Хавфсизлик Кенгашининг қарорлари асосида можарони сиёсий йўл билан бартараф этишнинг барча воситаларини ишга солишни тақозо этмоқда.

Ҳозирги танг пайтда мен Ироқ президентига очиқ мурожаат қилиб, унинг мамлакати учун нималар мезонга солинганлигини яна бир чамалаб кўришга ва можарони тинч йўл билан ишончли ва адолатли бартараф этиш йўлига ўтишга имкон берадиган реализмни намоён этишга чақираман. Президент Ҳусайн билан учрашиш учун ўз шахсий вакилимни дарҳол Бағдодга юбораман.

Биз шу тарзда ҳаракат қилиб, Араб ва бошқа мусулмон давлатлари билан, Европа ва Осиёдаги мамлакатлар билан, аввало Америка Қўшма Штатлари билан, БМТ Хавфсизлик Кенгашининг барча доимий аъзолари билан биргаликда ва бир қаторда уруш вазиятидан тезроқ чиқишга ёрдам берибгина қолмай, шу билан бирга бутун жаҳон учун муҳим аҳамиятга молик бўлган ушбу минтақада хавфсизликнинг мустаҳкам ва тенг ҳуқуқли системасини тайёрлашга киришишни хоҳлаймиз. Ушбу система мазкур жараёнда, аввало шу ерда жойлашган давлатларнинг ҳал қилувчи мавқега эга бўлгани ҳолда, Араб-Исроил можаросини, Фаластин муаммосини бартараф этишни ўз ичига олади, албатта. Урушдан кейинги тузилмада Ироқ муносиб жой олиши керак, юз берган воқеалар учун Ироқ халқи жавобгар бўла олмайди, у ҳамдардликка, раҳм-шафқатга ва мададга лойиқдир.

Такрор айтаман: Яқин ва Ўрта Шарқда тинчликка ёриб ўтиш учун кўрфаздаги уруш оловини мумкин қадар тезроқ ўчириш керак. Бу ҳозирги пайтда энг асосий ишдир.

М. ГОРБАЧЕВ.

1991 йил, 9 февраль.

Совет Социалистик Жумҳуриятлари Иттифоқи Президентининг Фармони

УРУШДАН ОЛДИНГИ ЙИЛЛАРДА ВА УЛУҒ ВАТАН УРУШИ ДАВРИДА ВАТАННИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ ЧОҒИДА, ШУНИНГДЕК БАЙНАЛМИЛАЛ БУРЧИНИ БАЖАРИШ ЧОҒИДА ҲАЛОК БУЛГАН СОВЕТ ФУҚАРОЛАРИ ХОТИРАСИНИ АБАДИЙЛАШТИРИШГА ДОИР ҚЎШИМЧА ЧОРА-ТАДБИРЛАР ҲАҚИДА

Мамлакатда Ватанни ҳимоя қилиш чоғида ва байналмилал бурчини бажариш пайтида ҳалок бўлган совет фуқаролари хотирасини абадийлаштириш юзасидан кўп иш қилинмоқда. Бироқ совет жамоатчилиги, уруш ва меҳнат фахрийлари, ҳалок бўлганларнинг қариндош-уруғлари ва ёру-биродарлари ҳалок бўлган жангчилар, партизанлар ва яширин кураш қатнашчилари хотирасига лоқайдлик билан қараш, қабрлар ва ёдгорликларни пала-партиш сақлаш ҳолларидан ташвишланмоқдалар. Кўп жангчиларнинг ҳоки шу вақтгача дафн этилмаган. Бедарак йўқолганлар одатда ёлғиз ташаббускор кишилар ёки ёшларнинг кам сонли отрядлари томонидан қидирилмоқда, уларнинг ишлари кўпинча тегишли тарзда қўллаб-қувватланмаяпти, марказда ва жойларда пухта мувофиқлаштирилмаяпти. Чет давлатлар ҳудудида дафн этилган совет фуқаролари тўғрисида тўла маълумот олиш чоралари етарли эмас.

Ватанни ҳимоя қилиш чоғида ва байналмилал бурчини бажариш чоғида ҳалок бўлган совет фуқароларининг хотирасини абадийлаштириш юзасидан қўшимча чора-тадбирлар кўриш тўғрисидаги жамоатчиликнинг жуда кўп таклифларини ҳисобга олиб, шунингдек Бутуниттифоқ хотира китобини нашр этишга тайёрлашни кучайтириш зарурлигини, бу ишнинг катта сиёсий ва маънавий аҳамиятини эътиборга олиб, ҚАРОР ҚИЛАМАН:

1. СССР Вазирлар Маҳкамаси 1991 йил 1 апрелгача:

СССР Олий Кенгашига киритиш учун урушдан олдинги йилларда, Улуғ Ватан уруши даврида, шунингдек байналмилал бурчини бажариш пайтида ҳалок бўлган совет жангчилари, партизанлар ва СССРнинг бошқа фуқаролари хотирасини абадийлаштириш ишларининг ташкилий, молиявий, ҳуқуқий ва ўзга жиҳатларини тартибга солувчи, ҳарбийлар мозорларини асраш ва тегишли тартибда сақлашни таъминловчи СССР Қонуни лойиҳасини тайёрласин. Шу мақсадда СССР Вазирлар маҳкамаси ва республикалар ҳукуматлари ҳузурида доимий ишлайдиган идоралар тузиш тўғрисидаги масалани кўриб чиқсин;

ҳарбийлар мозорларини тартибга солиш ва обод қилиш тадбирлари умумиттифоқ дастурини тайёрласин ва тасдиқласин, бу дастурни 1991—1995 йилларда амалга ошириш кўзда тутилсин;

СССРдан ташқаридаги совет ҳарбийлари мозорларини асраш ва батартиб сақлашни таъминлаш тадбирлари системасини, шу жумладан, чет давлатлар билан тузиладиган битимларни тайёрлаш ва уларни тузиш системасини ишлаб чиқсин;

Москва шаҳрида 1941—1945 йиллар Улуғ Ватан урушидаги Ғалаба ёдгорлиги ва музейини қуришни тугаллаш тартиби ва муддатлари тўғрисидаги масалани кўриб чиқсин.

2. СССР мудофаа вазирлигининг, уруш ва меҳнат ветеранлари Бутуниттифоқ кенгашининг, ВЛКСМ Марказий Комитетининг, СССР Давлат матбуот комитетининг, совет Тинчлик жамғармаси ва совет Маданият жамғармаси бошқарувларининг совет идоралари ва жамоат ташкилотлари билан биргаликда Улуғ Ватан урушидаги Ғалабанинг 50 йиллигига бағишлаб ана шу уруш давридаги жангларда ҳалок бўлганлар хотираси Бутуниттифоқ китобини, шунингдек Ватанни ҳимоя қилиш чоғида ва урушдан олдинги ҳамда урушдан кейинги йилларда байналмилал бурчини бажариш пайтида ҳалок бўлган жангчиларнинг республика хотира китобларини тайёрлаш ва нашр этиш ташаббуси маъқуллансин.

СССР Вазирлар маҳкамаси, республика ҳукуматлари қидирув ишларини ўтказиш ва Бутуниттифоқ хотира китобини нашр этиш билан боғлиқ ташкилий ва моддий-молиявий масалаларни ҳал қилсин.

3. Республикаларнинг ҳукуматлари, халқ депутатлари, ўлка, вилоят Советларининг ижроия комитетлари СССР мудофаа вазирлиги, СССР ички ишлар вазирлиги ва СССР давлат хавфсизлиги комитети идоралари билан биргаликда бедарак йўқолганларни излаш; уруш ҳаракатлари бўлиб ўтган бир қанча районларда жангчиларнинг ҳамон кўмилмаган ҳокини дафн этиш ва шу жангчиларнинг номини аниқлаш; дафн этилган номаълум жангчиларнинг номини аниқлаш юзасидан 1991—1993 йилларда қўшимча ишларни бажарсинлар.

Душман билан ҳамкорлик қилгани ҳақида ишонарли далиллар бўлган шахслардан ташқари барча бедарак йўқолган совет фуқароларини хотира китобига киритиш адолатли ва инсонпарварлик, деб ҳисоблансин.

4. Халқ депутатлари Советларининг ижроия комитетлари ҳалок бўлган жангчилар ва партизанлар ёдгорликлари ва қабрларига нисбатан ваҳшийлик ва таҳқирлашдек жиноий фактларга қатъий чек қўйишни таъминласин, ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари эса барча айбдорларни қонунда кўзда тутилган жавобгарликка тортишни таъминласин.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Президенти
М. ГОРБАЧЕВ.

Москва, Кремль.
1991 йил 8 февраль.

АНГРЕН ШАҲАР ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

Ангрен шаҳар партия комитетининг пленуми бўлди. Пленум ташкилий масалаларни кўриб чиқди.

Илгари Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг масъул ташкилотчиси бўлиб ишлаган ўртоқ У. Турғунов шаҳар партия комитетининг биринчи котиби қилиб сайланди. Ўртоқ Н. Г. Носков бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан шаҳар партия комитетининг биринчи котиби вазифасидан озод қилинди. Илгари Нуробод шаҳар посёлкаси (Ангрен) ҳудудий-ишлаб чиқариш бошқаруви партия комитети котиби бўлиб ишлаган ўртоқ В. М. Снегирева шаҳар партия комитетининг иккинчи котиби қилиб сайланди.

Ўртоқ Б. Р. Расулов Тошкент вилоят партия комитети аппаратига ишга ўтиши муносабати билан шаҳар партия комитети иккинчи котиби вазифасидан озод қилинди.

Пленум ишида Тошкент вилоят партия комитети котиблари С. М. Мамарасулов, Ш. Н. Маҳмудова ва В. Г. Гордиенко ўртоқлар қатнашдилар.

ЎН ИККИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ КЕНГАШИ НАВБАТДАН ТАШҚАРИ ТЎРТИНЧИ СЕССИЯСИНИНГ ОЧИЛИШИ ТЎҒРИСИДА

Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг навбатдан ташқари тўртинчи сессияси 1991 йил 14 февраль соат 10 да Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси мажлислар залида очилади.

* * *

ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ДИҚҚАТИГА

Ўзбекистон ССР халқ депутатлари 13 февраль куни эрталаб соат 10 дан 19 га қадар Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши раёсати биносида рўйхатга олинадилар.

КПСС Марказий Комитети котибияти мажлисидан

НАЗАРИЙ ИШЛАРНИ ВА КАДРЛАР БИЛАН ИШЛАШНИ ЯНГИ БОСҚИЧГА КЎТАРАЙЛИК

Одатга кўра, КПСС Марказий Комитети котибиятининг навбатдаги мажлиси мамлакатдаги сиёсий вазиятга, партиядаги аҳволга баҳо беришдан бошланди.

Раислик қилувчи КПСС Марказий Комитети Бош котибининг ўринбосари В. А. Ивашко январь ойининг охирида бўлиб ўтган КПСС Марказий Комитетининг пленуми кенг жамоатчилик томонидан турлича кутиб олинганини таъкидлади. У бундай характерли жиҳатни келтириб ўтди: КПССни танқид қилувчилар унга фақат салбий муносабатда бўлган тақдирда ҳам коммунистлар партиясининг сўзсиз сиёсий раҳбар эканлигини бевосита ёки билвосита тан олмоқдалар, СССРни тангликдан олиб чиқишга қодир бўлган бошқа уюшган кучни кўрмаётирлар. Масалан, Италия матбуотида ўзига хос бўлган тан олиш бундай эшитилади: КПСС —ҳозирги пайтда бирдан-бир реал сиёсий кучдир, билимдонлик, сиёсий профессионализмнинг бирдан-бир мужассамидир, кадрларнинг бирдан-бир мактабидир.

Равшанки, котибият мажлисида бундай фикрлар ўзларига ўзлари тилёғламалик қилиш учун келтирилмаган. Гап миллионлаб Совет Коммунистларининг улкан имкониятларини пленум йўл-йўриқларини амалга оширишга қаратилган фаол, собитқадам ҳаракатга қандай қилиб айлантириш тўғрисида борди. Аввало тенг ҳуқуқли республикаларнинг федерацияси сифатида ССР Иттифоқини сақлаб қолиш тўғрисидаги масала юзасидан бўлажак бутуниттифоқ референдуми каби тақдирга чинакам даҳлдор сиёсий тадбирга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш тўғрисида гап борди.

Иттифоқни ёқловчи сиёсий кайфиятларни фаол қўллаб-қувватлаш керак, деди КПСС Марказий Комитетининг котиби А. Н. Гиренко. Бу ишда референдумда қабул қилинадиган қарор учун ҳар бир фуқаро ўз масъулиятини англаб етиши мақсадини кўзлаб ҳар бир совет кишиси қалбига йўл топиш зарур. Ажрамачилик тантана қилган тақдирда муқаррар юз берадиган иқтисодий, ижтимоий ва маданий оқибатларни билмасликдан келиб чиқадиган тасодифларни истисно этиш учун ҳамма ишни қилиш керак.

КПССнинг илмий ва ўқув юртлари системасини такомиллаштириш тўғрисидаги таклифларни кўриб чиқишда ҳам январь пленуми мавзуси давом эттирилди. Чунки пленумдаги нутқларнинг кўпида партиянинг назарий ишига эътиборни кучайтириш, партия кадрларини тайёрлаш савиясини ошириш тўғрисидаги масала ўткир қилиб қўйилди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзоси, Марказий Комитет котиби А. С. Дзасохов таклиф этилаётган янгиликларнинг моҳиятини таърифлаб, партиянинг ўзини янгилашда ҳам, бутун жамиятни ислоҳ қилишда ҳам режаларнинг амалга оширилишини ҳал қиладиган қарорларни қабул қилиш лозимлигини таъкидлади. КПССнинг илмий муассасалари ва ўқув юртлари назарий иш билан ҳаётнинг ўзи тақозо этаётган вазифалар ўртасидаги узилишни бартараф этишлари, шу куннинг сиёсий реалликларини ҳисобга олмайдиган партия кадрларининг ҳали ҳам тез-тез учраб турган ҳаракатларини бартараф этишда ёрдам бериши, чуқур демократия жараёнлари шароитида иш олиб боришга қодир бўлган сиёсатчилар ва раҳбарларни тайёрлашни таъминлаши лозим. У ўзгартишларнинг кенг дастурини баён қилиб берди, бу ўзгартишлар ҳуқуқий билимлар, парламент фаолияти, янгиланаётган иқтисодий муҳитдаги ишлар соҳасида КПСС фаолларини тайёрлашга қаратилган.

Мажлисда сўзга чиққан КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги марксизм-ленинизм илмгоҳи директорининг биринчи ўринбосари М. К. Горшков, КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги ижтимоий фанлар академиясининг ректори Р. Г. Яновский, КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги ижтимоий фанлар илмгоҳи ректори Ю. А. Красин, Ленинград сиёсатшунослик илмгоҳининг ректори Ю. А. Денисов, Украина Компартияси Марказий Комитети сиёсий тадқиқотлар илмгоҳининг директори Ф. М. Рудин, КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, СССР Давлат халқ таълими комитетининг раиси Г. А. Ягодин ва бошқа ўртоқлар КПССнинг илмий муассасалари ва ўқув юртлари системасида юз бериши лозим бўлган асосий ўзгартишларни таърифлаб бердилар. Хусусан, илмий ишлар ва ўқув ишларини ташкил этишнинг ўзаро боғлиқ шаклларига режали асосда ўтиш, хўжалик ҳисоби ва ўз харажатларини ўзи қоплаш усулларидан фаол фойдаланиш, партия ўқув базасини, масалан, ўрта мактабларнинг жамиятшунослик фанлари ўқитувчиларини тайёрлаш учун очиб қўйиш кўзда тутилмоқда.

Муҳокама чоғида таклиф этилаётган ислоҳотдаги сиёсий ва иқтисодий жиҳатларнинг ўзаро нисбати тўғрисидаги масала алоҳида эътиборни жалб қилди. КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзолари О. С. Шенин, Г. В. Семенова, И. Т. Фролов КПССнинг илмий ва ўқув муассасалари

(Давоми иккинчи бетда).

МЕРОСИНГ БАРҲАЁТДИР, НАВОИЙ!

Алишер Навоийнинг эзгу истаги ушалди. Асрлар оша янгидан-янги авлодлар буюк мутафаккирнинг ижодий мероси олдида таъзим қилмоқда. Унинг асарларида қарор топган олижаноб идеаллар бизнинг замондошларимизга, Ер куррасининг турли жойларида яшовчи, эзгулик, озодлик, адолат тушунчаларини қадрловчи одамларга яқин ва тушунарлидир. Ўтмишдаги ажойиб инсонпарвар шоир асарларининг долзарблиги ҳамда давримиз билан ҳамоҳанглиги ҳозир, Ўзбекистонда Навоий туғилган куннинг 550 йиллиги кенг нишонланаётган пайтда, айниқса, яққол сезилиб турибди.

Тошкентнинг Навоий кўчасида шоир хотирасига ўрнатилган ёдгорлик сари буюк сўз устаси туғилган кунда одамлар оқиб кела бошлади. Тўпланганлар кўз ўнгида шеърият боғининг қайта тикланган майдони намоён бўлди. 1948 йилдаёқ ҳайкалтарош Н. Дитрих бунёд этган ёдгорликнинг ўзи янада улуғворлик касб этиб, ана шу янгиланган майдоннинг марказидан жой олди. Республика пойтахти уюшмаларнинг вакиллари, жамоатчилигининг, ижодий уюшмаларнинг вакиллари, фан ва маданият арбоблари, талабалар, мактаб ўқувчилари ўзбек халқи ўғлонига ўз миннатдорчиликларини ва меҳрларини билдирдилар. Ёдгорлик пойига кўплаб гуллар қўйилди.

Гуллар қўйиш маросимида Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов, Ўзбекистон ССР вице-президенти Ш. Р. Мирсаидов, республика Олий Кенгашининг раиси М. И. Иброҳимов иштирок этдилар.

Кейин шу ернинг ўзида митинг-мушоира бўлиб ўтди. Уни Ўзбекистон ССР президентлик кенгашининг аъзоси, республика Вазирлар Маҳкамаси раисининг ўринбосари Э. Самандаров очди. Шоирлар Шукурулло, Абдулла Орипов, Ҳосият Бобомуродова, филология фанлари доктори А. Ҳайитметов Навоий ҳақида сўзладилар. Шаҳримиз меҳмонлари — москвалик Владимир Солоухин, киевлик Грицко, бокулик Юсуф Ҳасанбек Навоийга бағишланган ўз шеърларини ўқиб бердилар.

Кечқурун буюк шоир номи берилган Ўзбекистон ССР Катта театрида Алишер Навоийга бағишланган байрам концерти бўлиб ўтди.

(ЎзТАГ мухбири).

ЧИРЧИҚДА НАВОИЙГА ҲАЙКАЛ

Чирчиқ шаҳридаги 8- ва 10-микрорайонлар оралиғи шу шанба куни одатдагидан анча гавжум бўлди. Соат 12 да бу ерга Чирчиқ шаҳри меҳнаткашлари ва меҳмонлари буюк мутафаккир А. Навоийнинг 550 йиллигига бағишланган митингга тўпландилар.

— Ўзбекистон ССР Президентининг фармонига мувофиқ А. Навоий 550 йиллиги нишонланадиган бу йил А. Навоий йили деб эълон қилинди,—деди халқ депутатлари Чирчиқ шаҳар кенгаши раиси, шаҳар партия қўмитаси биринчи котиби Д. Т. Азизхўжаев митингни очар экан.— Бугун биз ана шу шонли юбилейни нишонлар эканмиз, ажойиб инсон, ўзбек халқининг буюк фарзанди, мутафаккир, олим, тарихчи, тилшунос ҳайкалини очаётганимиздан хурсандмиз.

(Давоми иккинчи бетда).

Суратларда: Ҳайкалнинг очилишига бағишланган митинг лаҳзалари.

Сураткаш В. ТЎРАЕВ.

СССР ЖУРНАЛИСТЛАР УЮШМАСИ VII СЪЕЗДИНИНГ СССР ПРЕЗИДЕНТИГА, СССР ОЛИЙ КЕНГАШИГА, ИТТИФОҚДОШ РЕСПУБЛИКАЛАРНИНГ ОЛИЙ КЕНГАШЛАРИГА

МУРОЖААТИ

СССР журналистлар съезди сўз ва матбуот эркинлигини иқтисодий ва ҳуқуқий ҳимоя қилишни таъминлаш зарурлигини таъкидлайди, эътиборни журналистларнинг касб билан боғлиқ ва гражданлик ҳуқуқлари бузилаётганлигига қаратади.

Съезд қуйидагиларни таклиф этади:

— таҳририят ва журналистлар уюшмаларининг даромадлари солиқ солишдан озод қилинсин, шу йўл билан янги иқтисодий шароитда оммавий ахборот воситалари омон қолиши таъминлансин;

— журналистлар учун пенсиялар, вақтинча меҳнат қобилиятини йўқотганлик учун ва отпускаларга тўловлар миқдорининг чекланиши бекор қилинсин, улар муаллифлик гонорари ҳисобга олиниб белгилансин;

— амалдаги қонунлар журналистларнинг касби билан боғлиқ қонуний фаолиятига тўсқинлик қилганлик, уларга маънавий ва мулкий зарар етказганлик, ўз касб вазифаларини бажариш чоғида уларнинг ҳаёти ва саломатлигига, шаъни ва қадр-қимматига тажовуз қилганлик учун жиноий ва маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги нормалар билан тўлдирилсин.

Съезд «Матбуот ва бошқа оммавий ахборот воситалари тўғрисида»ги СССР Қонунига оғишмай риоя қилишни таъминлаш зарур, деб ҳисоблайди, бу Қонун сўз эркинлиги камситилишига қарши, шунингдек бу эркинликни суиистеъмол қилишга қарши ишончли кафолат бўлиши керак.

НАЗАРИЙ ИШЛАРНИ ВА КАДРЛАР БИЛАН ИШЛАШНИ ЯНГИ БОСҚИЧГА КЎТАРАЙЛИК

(Давоми. Боши биринчи бетда).

партияга мансублигини сақлаб қолиш, таълим олувчилар тоифасини пухта ўйламай кенгайтиришдан қочиш, партия мулки талон-торож қилинишига йўл қўймаслик зарурлиги ҳақида гапирдилар. Янги касбларнинг оғиздан тушмаётган номларини деб фалсафа ва сиёсий иқтисодга доир юқори малакали мутахассислар, Маркс, Энгельс, Ленин билимдонларидан маҳрум бўлиш мумкин эмас, деб таъкидланди мажлисда. Бу партиянинг энг қимматли бойлигидир.

КПСС Москва шаҳар комитетининг биринчи котиби Ю. А. Прокофьев нутқида устиворлик муаммоси давом эттирилди. Биз аввало: ислоҳот нима учун зарур, деган саволга жавоб беришимиз керак. Бунга икки хил жавоб қайтариш мумкин: ислоҳот ўқув юртларининг ўзидаги ишларни ўнглаб олиш учун зарур; ислоҳот партиядаги ишни ўнглаб олиш учун зарур. Менимча, иккинчи жавоб тўғрироқ. Коммунизмга қарши тўлқин авж олмоқда, аммо партия назариётчилари бунга жиддий жавоб беришяптими? Ўқув юртларимиз очиқ бўлиши керак — лекин ўқитувчилар учун, ишчиларни, меҳнаткашларнинг бошқа тоифаларини бозорга тайёрлаш учун очиқ бўлиши керак.

Бугун гап бораётган ислоҳотда асосий масала — партиянинг, унинг келажагининг, партиянинг сиёсий рақибларга қарама-қарши туриш қобилиятининг манфаатларидир, деб қўшилишди кўпгина нотиқлар. КПСС Марказий Комитетининг котиби П. К. Лучинскийнинг фикрича, партия ўқув юртлари системасидаги профессорларнинг, муаллимларнинг оммавий ахборот воситаларидаги чиқишлари шунга фаол ёрдам бериши керак. Бу соҳада янги муаммоларга тезкорлик билан фикр билдириш, барча ишга мунтазам тус бериш, ўз фаолиятини мувофиқлаштириб борадиган ўзига хос «тез ҳаракат қилиш гуруҳлари»ни тузиш айниқса муҳимдир. КПСС Марказий Комитетининг котиби В. М. Фалин таъкидлаб ўтганидек, КПСС учун юқори малакали кадрларни тайёрлашдаги устиворлик чет тиллар, тарих ва бошқа фанларга доир курсларни ташкил этиб, партия ўқув юртларида ёш авлод билан иш олиб бориш имкониятларини излаш билан ҳимоя қилиниши керак.

В. А. Ивашко муҳокамага якун ясаб таъкидладики, КПСС илмий муассасалари ва ўқув юртлари системасини ислоҳ қилиш ижтимоий онгни социализм қадриятларига қаратиш вазифасини ҳам қўймоқда. Баъзи бировлар социализм қадриятлари ўз кучи ва аҳамиятини йўқотди, деб эълон қилишга шошилмоқдалар. Ижтимоий онгни социализм қадриятларига қаратишда фан ёрдам бермоғи керак. Лекин фан билан маслаҳатлашмай қабул қилинган сиёсий қарорларни кейинчалик асослаш ва оқлаш билан кўп йиллар давомида шуғулланиб келган фан эмас, балки сиёсий қарорларнинг назарий ва тажриба базаси бўлиб хизмат қиладиган фан ёрдам бериши керак.

КПСС Марказий Комитети котибияти кўриб чиқилган масала юзасидан қабул қилган қарор матбуотда эълон қилинади.

КПСС Марказий Комитетининг матбуот маркази.

ЧИРЧИҚДА НАВОИЙГА ҲАЙКАЛ

(Давоми. Боши 1-бетда).

Митинг очиқ деб эълон қилинди. Совет Иттифоқи ва Ўзбекистон ССР гимнлари янгради.

Ҳайкални очиш ҳуқуқи Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Чирчиқнинг дастлабки бунёдкорларидан бири, шаҳар фахрий фуқароси Таборак Турдиалиев, Меҳнат шуҳрати ордени ва Шавкатли меҳнати учун медали соҳибаси, «Ғунча» ишлаб чиқариш бирлашмаси тикувчиси Озода Мавлонова, Меҳнат Қизил байроқ ва Ҳурмат белгиси орденлари соҳибаси, Чирчиқ пойабзал ишлаб чиқариш бирлашмаси ишчиси Вера Дмитриевна Детиковаларга берилди.

Улар тасмани кесгач, ҳайкалнинг шойи ёпинғичи унинг пойига тушди. Одамлар нигоҳи қаршисида шоирнинг бронзадан ишланган қиёфаси намоён бўлди. Митинг қатнашчиларининг гулдурос қарсаклари янгради.

Шундан сўнг сўз халқ депутатлари вилоят кенгашининг раиси, вилоят партия қўмитасининг биринчи котиби С. Мамарасуловга берилди.

— 500 йилдан зиёд давр мобайнида шоирнинг ўлмас сўзлари қалбларни ҳаяжонга солиб келмоқда; — деди у. — Эзгулик ва адолат, ҳақиқат ва гўзаллик, муҳаббат ва дўстлик ғояларини тараннум этган мутафаккир ижоди ҳамон ҳар биримиз учун тушунарли ва қимматли бўлиб қолмоқда. Нафақат бизда, балки бошқа кўпгина республикаларда шоирнинг 550 йиллиги кенг нишонланаётган бугунги кунда унинг қанчалик улуғворлигини янада тўлиқроқ ҳис қиламиз.

Лойиҳанинг бош меъмори, СССР халқ архитектори С. Р. Одилов А. Навоий ҳайкалини яратиш ва уни шаҳарга ўрнатиш борасидаги хайрихоҳликлари учун чирчиқликларга миннатдорчилик билдирди.

Митингда сўзга чиққан 15-мактаб ўқувчиси А. Малова, 22-мактаб ўқитувчиси Р. Қўчқорова, шоир Маъруф Жалил, болгар шоираси Мария Филиппова, 10-мактаб директори О. Е Паремузова, Тошкент Давлат политехника институти филиали декани А. Т. Дадахўжаев ва бошқалар ҳам буюк шоир ва унинг улкан мероси ҳақида тўхталдилар.

Шундан сўнг митинг ёпиқ деб эълон қилинди. Ўзбекистон ССР ва СССР гимнлари янгради. А. Навоий ҳайкали пойига чирчиқликлар ва шаҳар меҳмонлари гуллар қўйишди. А. Навоий шеърлари ва уларга басталанган қўшиқлар ўзбек халқ рақсларига уланиб кетди. Эндиликда А. Навоий номи билан аталаётган 8- ва 10-микрорайонлар оралиғидаги кўча ва майдондаги байрам шодиёналари узоқ давом этди.

Тантанали маросимда вилоят партия қўмитаси иккинчи котиби Ш. Н. Маҳмудова, вилоят партия қўмитаси котиблари В. Г. Гордиенко, Ш. О. Дадабоев қатнашдилар.

ЕТТИ ХИЛ КАСБ ЎРГАТАДИ

● *Ҳунар-техника билим юртларида*

КЎПИНЧА ўрта ҳунар-техника билим юртлари ҳаёти ҳақида гап кетар экан, афсуки, уларга паст назар билан қараш ҳоллари ҳамон давом этаётганлигидан кўз юмиб бўлмайди. Бунга асосий сабаблардан бири — ота-оналарнинг ҳунар мактабларини қандайдир жазо сифатида юбориладиган жой деб билишлари, болаларга: «паст баҳоларга ўқисанг, билим юртига борасан»,— деган тушунчани сингдиришларидир. Ваҳоланки, жуда кўплаб ҳунар даргоҳларида ўқиш, касб эгаллаш учун анча қулайликлар яратилган.

Биз пойтахтимиздаги 24 ўрта ҳунар-техника билим юртида бўлганимизда бунга тўла ишонч ҳосил қилдик. Ўрта Осиёда ягона бўлган бу масканга қабул шартлари бемалол олий ўқув юртларига кириш тартиблари билан тенглашади. Бу бежиз эмас. 1973 йилда чет эл туризми бўйича СССР Давлат қўмитаси Тошкент шаҳар бўлими ҳузурида ташкил этилган бу даргоҳнинг битирувчилари асосан Тошкент шаҳридаги ресторанларга ишга юбориладилар. Билим юртида официантлар, чет эл мамлакатлари ва ўзбек миллий таомларини тайёрловчи ошпазлар, қандолатчилар, сотувчилар тайёрланадилар. Айни кунларда бу ерда 780 талаба таҳсил олмоқда, уларнинг 80 фоизга яқинини қизлар ташкил этади.

Биз билим юрти ҳаёти билан танишар эканмиз, бу ерда ўзи танлаган касб устаси бўлиб етишиш учун барча имкониятлар етарли эканлигига гувоҳ бўлдик. Жумладан, махсус фан кабинетлари, керакли асбоб-ускуналар, жиҳозлар билан таъминланган хоналар ўқувчилар ихтиёрида. Ишлаб чиқариш машғулотларини (практикалар) эса пойтахтимизнинг энг катта, олий ресторанларида хусусан, «Зарафшон», «Чорсу» ресторанларида ўтайдилар. 200 ўринли барча қулайликлар яратилган ётоқхона, талабалар бўш вақтларини кўнгилли ва мазмунли ўтказишлари учун тикувчилик, наққошлик, рақс, вокал-чолғу ансамбли, турли спорт тўгараклари мавжуд. Шунингдек, бу ерда таълим-тарбия ишларини яхшилашда катта ҳисса қўшаётган муаллимлар жамоаси ҳам фаол ишламоқда. Жумладан, ёшлар ўқув ишлари бўйича директор ўринбосари Т. Аванова, катта ўқитувчилар С. Юнусова, А. Шрамкова, 1-даражали усталар Р. Исроилов, Н. Муҳамедов, М. Қодирова, услубчи-ўқитувчилар А. Степанова, С. Умаровалар номларини ҳурмат билан тилга олишади.

—Ҳозирги кунда, —дейди билим юрти директори Илҳом ака Саъдиев, — битирувчиларимизга эҳтиёж қисқараётганлиги сабабли биз баъзи бир мутахассисликлар бўйича қабулни камайтиряпмиз. Бунинг ўрнига талаб кўп бўлган мутахассисликлар бўйича, мисол учун мева ва сабзавот савдо қилувчи сотувчилар тайёрламоқдамиз.

Тошкент деҳқончилик саноати бирлашмаси билан келишилган ҳолда мана шундай сотувчилар тайёрловчи бўлимда 60 талаба ўқимоқда.

Яқин кунларда Тошкент шаҳримизда «Тата» деб номланган ҳинд таомлари тайёрланувчи ресторан иш бошлашини кўзда тутиб ана шу ресторанда хизмат қилувчилар тайёрлашни ҳам зиммамизга олганмиз. Ўтган йили ўқишга қабул қилинган ёшларимиздан 47 нафари официант, 56 нафари ошпазлик гувоҳномасини қўлларига олгач, янги ресторанда иш бошлайдилар.

Ҳунар-билим юртидаги яна бир қулайлик, бу ерда Тошкент Савдо техникуми билан яхши ҳамкорликнинг йўлга қўйилганлигидир. Яъни, ўқув юртида битирув имтиҳонлари топширилаётган, диплом ҳимоя қилинаётган даврларида албатта техникумдан махсус комиссия аъзолари иштирок этадилар. Улар меҳрини қозонган, лойиқ деб топган ўн ва ундан кўпроқ битирувчилар Тошкент Совет савдо техникумига имтиҳонсиз қабул қилинадилар.

Албатта, барча жойда бўлгани каби бу ҳунар масканида ҳам муаммолар йўқ эмас. Ўқитувчиларни ҳам, ўқувчиларни ҳам қийнаб келаётган муаммо — бу ўзбек тилидаги махсус ўқув қўлланмалар йўқлигидир. Бу ҳақда жуда кўп марта айтилишига, халқ таълим вазирлигига буюртма берилишига қарамай, ҳозирча самараси бўлмаяпти.

Шунингдек, қоида бўйича 8-синфни тугатиб келган ўқувчилар бепул кийим-кечак билан таъминланишлари керак. Лекин бундай мақсадларга ажратилган кийим-кечаклар сифати паст, шунинг учун ҳам ўқувчилар уларни олмайди ҳам, киймайди ҳам. Фақат бу ҳунар-билим юртида эмас, балки қайси ўқув юрти бўлмасин, ўсмир тарбиясида ота-оналар яқиндан ёрдам беришлари керак. Ваҳоланки, кейинги пайтларда кўпчилик ота-оналар кундалик уй-рўзғор ташвишлари билан бўлиб энг асосий вазифалари — фарзандлари таълим-тарбиясига вақт ажратолмай қолдилар. У нима иш билан шуғулланяпти, бўш вақтини қандай ўтказаётганлиги билан қизиқмай қўйдилар. Бунинг хунук оқибатлари эса бугунги кунда барчага маълум. Ўғил-қизларимизни тўғри йўлга солиш, улар ўзлари қизиққан касбкор эгалари бўлиб етишишларига кўмаклашиш ҳар бир ота-она учун ҳам фарз, ҳам қарз. Ўз навбатида билим юрти ўқитувчилар, усталар жамоаси ёшларнинг ўзлари ихлос қўйган касбларни пухта эгаллашлари учун бор имкониятлардан фойдаланадилар.

З. ЖЎРАЕВА.

● Суратларда: билим юрти ҳаётидан лавҳалар.

Сураткаш Д. АҲМАД.

● *Дўстликнинг қадрига етайлик*

ТУТАШ ҚАЛБЛАР

Дарё ирмоқсиз бўлмайди, дейди доно халқимиз. Дарҳақиқат булоқлар қўшилиб катта оқин дарёлар ҳосил қилгани сингари миллат ва элатлар бирлашиб давлатни ташкил этади. Ўзбек ва тожик халқлари бу туманда бир оила фарзандларидек бир тан-бир жон бўлиб умум манфаат йўлида фидокорона меҳнат қилаётганларини ким билмайди дейсиз? Уларнинг ана шу баракали меҳнатини буюк дарёларга қиёс қилгинг келади. Муттасил оқар дарёлардан эса, сарҳадсиз денгиз вужудга келиши, шубҳасиз.

Ҳа, ўзбек ва тожик халқларининг биродарлиги, уларнинг бир-бирларига содиқ дўстлиги асрлардан бери мавжуд.

Шоир Султон Акбарийнинг:

Тоғларидай елкадошдир,
Гўё духтари оташдир.
Мирзачўлу Зафаробод,
Пахтазори серқуёшдир.
Бири тожик, бири ўзбек
Бири қошдек, бири кўздек,

дея таъриф этгани ўринлидир. Шу ўхшашлик, қон-қариндошликдан ҳам улуғроқ бахт борми?

Бугунги кунда бу дўстлик яна ҳам чуқур илдиз отиб, мустаҳкамланиб бораётир. Тўй ва маъракалар бир-биримизнинг иштирокимизсиз ўтмаслиги, ҳаётимизнинг бирлиги ва муштараклиги бунга жонли мисолдир.

Ноҳиямизда тожик миллатига мансуб кишилар анчагина миқдорни ташкил этади. «Ленинобод», «Партия XX съезди», Тимирязев номли, «Октябрь 40 йиллиги» ва бошқа бир қатор жамоа хўжаликларида, корхона, ташкилот ва муассасаларда тожик миллатига мансуб бўлган биродарларимиз бошқа халқлар билан елка-ма-елка туриб меҳнат қилиб, яшаб келаётганликлари ҳавас қилгулик бир ҳолдир.

Ўз меҳнати билан катта обрў ва эътиборга лойиқ бўлган бир қатор тожик биродарларимиз номларини фахр ва ифтихор билан тилга олса арзийди. Ноҳия йўл қурилиши ва таъмирлаш бўлимининг бошлиғи А. Зарипов, «Ленинобод» қишлоқ шўросининг раиси А. Бўронов, «Партия XX съезди» ва «Ленинобод» жамоа хўжаликлари партия қўмиталарининг котиблари Ф. Фармонов, Т. Тошқулов, «Коминтерн» шифохонасининг бош шифокори Ш. Тошев, тери-таносил касалликлари шифокори Ж. Қурбонов, «Кўкорол» қишлоқ Совети ижроқўмининг раиси, «Ўзбекистон ССЖда хизмат кўрсатган маданият ходими» А. Азизов, халқ таълимининг илғор жонкуярлари Ғ. Муҳаммедов, Н. Набиев, Д. Темиров, Х. Обидов ва бошқалар фикримизнинг далилидир. Уларнинг мақсадлари муштарак: ноҳиямизни ижтимоий-иқтисодий жиҳатдан юксалтириш, халқ фаровонлигини оширишга қаратилган.

Умумманфаат йўлида қилинаётган ибратли ишларда ўзбек ва тожик биродарларимизга катта зафарлар тилаймиз ва дўстлигимиз асло завол кўрмасин, деймиз.

Нурилло ИСМАТОВ,
Бўка ноҳиясидаги Чапаев номли 8-ўрта мактаб ўқитувчиси.

● *Депутат ҳисоб беради*

ТАРОЗИНИНГ ИККИ ПАЛЛАСИ

УЧРАШУВГА деярли ҳамма келганди. Президиумда «Водоканал» тресто бошлиғи З. Т. Солихўжаев, Тошкент тикланиш давлат кооператив қурилиш бирлашмаси бошлиғи К. Ж. Тошпўлатов, «Тошгаз» бошлиғи ўринбосари Т. Ш. Шокиров, шаҳар бош архитектори Д. В. Латипов, шаҳар телефонлаштириш бошқармасининг бошлиғи П. Ҳ. Умаровлар ўтиришарди. Демак бу шунчаки учрашув эмас. Бекорга буларни чақиришмаган.

Ҳали анча вақт борлигини ҳисобга олиб, ёнимда ўтирган қарияларни гапга тутиб кўрдим. Собир Раҳимов ноҳияси Бирлик маҳалласининг Чувалачи кўчасида истиқомат қилувчи Ҳожимат ота Мукаррамов ва Карим ака Муҳамедовлар менинг мақсадимни англашгач, куйиниб гапира кетишди:

— Биласизми, ўғлим. Депутат сўзининг устидан чиқмаяпти. Сайлангунига қадар ваъдалар берганди. Кейин маҳалламизга бирор марта ҳам бориб суҳбатлашмади. Наказлар бергандик. Яна бунинг устига биз яшаётган хонадонларнинг чироқлари тез-тез ўчиб туради. Бу ҳақда тегишли ташкилотларга бир неча бор мурожаат қилдик. Лекин натижа бўлмаяпти. Кўчамиз асфальтланганди. Ҳозир ўйдим-чуқур бўлиб ётибди. Яна киоска қуриб беришлари керак...

Ким билан суҳбатлашмай, ҳаммаси ўзининг дарди ёки депутатдан ниманидир ундириш илинжида бу ерга келганлигини фаҳмладим.

Ҳисобот йиғилиши ҳам бошланди. Минбарга 117-миллий — ҳудудий сайлов мавзесидан СССР халқ депутатлигига сайланган депутат, «Ўзбекгидроэнергострой» трестининг бошқарувчиси А. Қ. Эргашев чиқди.

— Мана сизлар билан учрашмаганимизга ҳам ярим йилча вақт бўлди,— деди у.— Бугун ушбу давр ичида бажарилган наказлар ва қилинган ишларим ҳақидаги ҳисоботимни тақдим этмоқчиман. Хабарларинг бўлса керак, СССР халқ депутатларининг IV съездида мени СССР Олий Советининг аъзолигига сайлашди. Бу менга янада масъулият юклади. Энди ҳар бир бўладиган сессияларда қатнашишим керак. Шунга қарамасдан сизлар билан учрашиб тураман. Ҳар бир маҳаллада алоҳида йиғилишиб муаммоларни ўша жойнинг ўзида ҳал қилишга ҳаракат қиламиз. Сайлов олдидан уч маротаба шундай учрашувлар ўтказгандик. Олинган наказларнинг ҳаммасини режалаштириб қўйганмиз. Шу кунгача сайловчилардан 359 киши 768 та масалада мурожаат қилишганди. Шулардан 294 мурожаат ва 544 та масала ижобий ҳал қилинди. Ёрдамчиларим ва менинг қабулимга 1989 йил май ойидан буён 800 дан зиёд сайловчи келди ва қарийб мингга яқин киши телефон орқали мурожаат этишганди. Ваколатимдан фойдаланиб, турли хил идораларга 136 та депутатлик сўрови юбордим. Шулардан 45 таси Иттифоқ ва жумҳурият идоралари номига эди. Мана ҳаммаси бўлиб 116 та ижобий жавоб олинди. Шундан 42 тасига Иттифоқ ва жумҳурият идоралари жавоб йўллашган.

Депутат ўзининг қилинган ишларини шу тарзда айтиб ўтди. Киров ноҳиясида бир неча километрлик газ қувури, сув тармоқлари, канализация қилинганлиги ва ҳали бу ишлар давом этаётганлиги, Янги Шаҳристон даҳаси қурилиши бошлаб юборилганлиги, режада Қоратош кичик даҳасини ҳам қуриш кўзланаётгани, Гулбозор маҳалласида таъмирлаш ишлари бошланганлиги, Кўкча маҳалласида 9 та тўрт қаватли бино, Ҳувайдо маҳалласида мактаб қурилаётганлиги тўғрисида ва ҳоказо ишлар ҳақида бирма-бир санади.

Ҳаммаси ана шундан кейин бошланди. Одамлар жонланиб кетдилар. Кимдир ҳаяжон билан, кимдир вазминлик билан маҳаллаларнинг ютуқ ва муаммоларини, камчиликларини ўртага ташладилар.

Биринчи бўлиб сўз олган Кўкча маҳалла қўмитасининг раиси А. Маннопов маҳаллада канализация ишлари бажарилаётганлигини таъкидлаб, депутатга маҳалла аҳлининг миннатдорчилигини изҳор этди ва канализация ишларидан сўнг асфальт ётқизишни тезлатиб беришни илтимос қилди. Боғкўча мавзеси 17-уйдан вакил бўлиб келган қария қиш кунларида ҳам томдан чакка ўтаётганлигини, кўчиб келганларидан бери таъмирлаш ишларини чўзиб юборишганини куюниб гапирди. Киров ноҳияси Обод маҳалла қўмитасининг раиси Т. Зокиров маҳаллага сув ўтказилганлигини, лекин 80 фоиз хонадон канализациялаштирилмаганлигини айтди. Октябрь 50 йиллиги маҳалла қўмитасининг раиси И. Юсупов маҳалла ҳудудига канализация ўтказишни ва ишлар ўлда-жўлдалигини, Маҳтумқули кўчасида аҳлат сувлари кўчага оқиб ётганлигини бу ҳақда тегишли ташкилотларга мурожаат қилишганини, Муқимий маҳалла қўмитасининг раиси Т. Исроилов депутатларни сайлаймиз, лекин улар келаяпти-кетаяпти, ишлар эса чала қолаяпти деса, Обод маҳалласининг яна бир вакили Саидазим ака ҳозирги маҳаллаларнинг асл шаклини сақлаб қолишни бу ҳақда жумҳуриятимиз Президенти ҳам таъкидлаб ўтганини, лекин кимга мурожаат қилишни билишмаётганликларини, маҳкамалардаги эшикбонлар эса керакли раҳбарлар билан гаплашишга рухсат бермаётганлигини, халқ эса дилидагини сўролмаётганлигини, кишиларнинг ҳақ-ҳуқуқларини талаб қилишга тўғаноқ бўлаётган бюрократларни танқид қила кетди.

Кулолқўрғон маҳалласида масжид қуришга фатво берилганди. Бу ишни маҳалла жонкуяри Жўра ака Нишоновга топширишганди. У бу ҳақда сўзга чиқиб, масжиднинг умумий кўриниши, ва ён томондан кўриниши туширилган лойиҳа суратларини кўрсатиб, марказий матбуот вакиллари Тошкентда кўпминг кишилик масжид қуришяпти экан деб вайсашаётганлигини, бу масжид улар айтганчалик 50 минг кишилик эмас, 5 минг кишига мўлжалланганлигини, Ҳазрати Абу Аюб Ал Онсорий номли бу масжид қурилишига ҳаттоки, Саудия Арабистонидан келган вакиллар ҳам 3 миллион 600 минг сўм пул ва ғишт заводини қуриб беришда ёрдам қилишларини ваъда қилиб кетганлигини, лекин уларнинг юртида уруш бошланиб кетганлиги сабабли бу ишлар вақтинча орқага сурилаётганлигини, ҳозиргача 70 минг сўм маблағ тўпланганлигини, ишга бош-қош бўлишда фақатгина депутат эмас, маҳаллалар қўмитаси раисларининг роли беқиёслигини гапирди.

Кейинги сўзга чиққанлар олдингиларга нисбатан ҳаяжонланмасдан, қизишмай, бафуржа ўз таклифларини айтдилар. Чунки, 70 йилдан буён йиғилиб қолган муаммоларни бир кунда бирданига ҳал қилиб бўлмайди-ку?!

Инсон ҳаётга яшаш учун келади. Бас шундай экан, бир киши шунча ишни бир ўзи эплай олармикан? Тўғри, савобли ишни бошлагандан кейин охиригача қилиш керак. Лекин меъёри билан. Маҳалла қўмиталарининг раислари юқорида айтишган майда-чуйда икир-чикирларни ноҳия сессияларида кўтариб чиқишса ҳам бўлади-ку?!

Шу ҳақда Октябрь ноҳия маҳаллалар кенгашининг раиси Ё. Обидов, Қизил деҳқон маҳалласидан Н. Абзалов, Бобур маҳалласидан Б. Жўраев, Юнусобод даҳаси 15-мавзе маҳалла қўмитасининг раиси Э. Қодировлар мулоҳаза юритдилар.

Олдингдан оққан сувнинг қадри йўқ, деб доно халқимиз бежиз айтмаган. Лекин бир депутатга шунча ташвиш, одамларнинг дардини тинглаш оғирлик қилмасмикан? Аслида ҳамма ишларни маҳаллалардан бошлаш керак. Шаҳримизда эски, тор кўчалар жуда кўп. Уларда иш олиб боришнинг ўзи қийин. Чунки билмасдан кимнингдир сув тармоғини, ёки телефон симини узиб қўйиш эҳтимолдан ҳоли эмас. Натижада ўша ерда ишлаётган ишчилар билан аҳоли ўртасида келишмовчиликлар келиб чиқади. Ёки механизация машиналарини маҳаллаларда қолдириб бўлмайди. Эртасига борсанг уларни болалар «яланғочлаб» кетган бўлади. Иккинчидан, ўша маҳаллаларда яшаётган раҳбар ходимлар ҳам депутатга яқиндан ёрдам берса, бирор жойи камайиб қолмайди.

Мен йиғилишдагиларни кузатиб ўтириб, шундай хулосага келдим. Илгари ҳам жумҳурият, вилоят шаҳар ва ноҳия кенгашларига депутатлар сайлаб келганмиз. Лекин бирорта депутат ишни қойиллатиб бажарганини эслай олмаймиз. Одамлар ҳеч қачон рози бўлмас эканлар. Ҳеч ким депутатдан халқ депутатлари съездларида қандай масалалар ўртага қўйилганди, сизнинг фикрингиз қандай эди деб сўрамади.

Мамлакатимизда социалистик давлат ва ўзини-ўзи бошқаришнинг асосий негизи бўлган халқ депутатлари Кенгашларининг тўла ҳокимиятни таъминлаш сиёсий системасини ислоҳ қилишнинг ҳал қилувчи йўналишидир. Бу сўз пайдо бўлиб ҳозир қоида тусига кирди. Энди эса у шиор бўлиб янграмоқда.

СССР халқ депутатларининг III съездида СССР Конституциясининг 6—7-моддалари ўзгартирилди. Ушбу тузатиш халқ депутатлари Кенгашларининг жамиятдаги мавқеини мустаҳкамлаб, масъулиятини оширди. Шу сабаб СССР халқ депутати А. Қ. Эргашев билан ҳисоботдан сўнг учрашишни кўнглимга тугиб қўйгандим.

— Тўғри, одамларимиз ҳали шуни тушуниб етишмаяпти. Турғунлик давридаги депутатларга ишончсизлик ҳали ҳам сақланиб келмоқда. Одамларга зарур пайти жонини ҳам берадиган фидокор кишилар керак. Мен бир ўзимман. Халқ эса кўпчилик. Мен билан сайланган депутатларни бирорта ишга бош қўшаётганини билмайман. Яқинда бир қизиқ воқеа бўлди. Олмалиқ шаҳридан келган бир аёл трамвайда кетаётиб, ишлари битмаётганидан ҳасрат қилиб гапирган экан, одамлар бизни трестни кўрсатиб «шу ерда Эргашев деган депутат бор, шунга кир, ўша сенинг ишингни ҳал қилиб беради» дейишибди. Унга ҳазиллашиб айтишганми, ёки ростакамигами билолмадим. Лекин тегишли ташкилотлар билан боғланиб, ўша аёлнинг ишини ҳал қилиб бердим. У хурсанд чиқиб кетди.

Бугун парламентдаги воқеалар билан ҳам танишиб бориш зарур, деб ўйлайман. Чунки биз ўзбекларнинг тўйимиз ҳам, азамиз ҳам, дардимиз ҳам бир. Буни тушуниш керак албатта. Ҳали юқорида тўғри айтиб ўтишди. Маҳаллалаларда муаммолар йиғилиб қолган. Халқимизда яхши одат бор. Тўхтасин ота Абдуллаев ҳашар усулини эслатди. Буни ҳамма жойда жорий қилиш керак. Илгари маҳаллалар қайси кўча бузилишини, қайсиниси қолишини ўзлари билишмасди. Биз Тошкент тикланиш давлат кооператив қурилиш бирлашмаси билан ана шу ишларни ҳал қилдик.

— Акром Қурбонович сиз сайланган ҳудуддан биламизки жумҳурият, вилоят, шаҳар ва ноҳия Кенгашларига ҳам сайланган депутатлар бор. Шуларни тўплаб, депутатлар гуруҳини тузса бўлмайдими? Шунда наказларни бажариш бир мунча яхшиланармиди...

— Яхши бир фикрни ўртага ташладингиз. Ҳақиқатан ана шундай депутатларимиз бор. Лекин бирор киши бу ҳақда менга мурожаат қилмади. Агар мурожаат қилишса, биргаликда ишлашга ҳамиша тайёрман. Мен билан шаҳар ижроия қўмитаси, Октябрь, Киров ноҳия ижроия қўмиталарининг раислари муаммоларга ижобий ёндашиб, яқиндан ёрдам бераяптилар. Биргина Собир Раҳимов ноҳия ижроия қўмитасининг раҳбарлари негадир ўзларини бу ишлардан четга олаяптилар. Аслида буларни ноҳия ижроқўми ўз сессиясида кўриб чиқиб, ҳал қилиши керак. Мана «Водоканал» тресто билан ҳам биргаликда масалаларни кўриб ҳал қилаяпмиз. Баъзи ташкилотлар ўзларини олиб қочаяпти, масъулиятни сезмаяпти. Худди шу каби депутатлар билан биргаликда ҳамкорлик қилсак, ишларимиз янада олдинга силжир эди.

Ҳ. ЮНУСОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг ўз мухбири.

• ЙИЛ ЯКУНИ ТАҲЛИЛИ •

ЭСКИ ЙЎСИНДА ИШ ЮРИТИБ БЎЛМАЙДИ

АВВАЛЛАРИ деҳқонни оти қаёққа элтса ўша ёққа борадиган бошсиз чавандозга, инон-ихтиёри ўзида бўлмаган одамга ўхшатардим. Бу бежиз эмасди, албатта. Деҳқон чиндан ҳам юқорининг буйруғини бажарувчи оддий ижрочига айланган, ернинг дардини тинглай олса-да, малҳам қўйишга чорасиз, қўли калта эди. Уни эшитиши керак бўлган қулоқлар кар, гунг эди. Кўзга кўринмас баҳайбат ва шафқатсиз қўл уларни шу кўйга солганди. Энди ўша темир панжа замон силсиласига дош беролмай қолди — дарз кетди. Тулпор озодликка чиқди, жиловни чавандоз қўлга олди.

Калинин ноҳиясидаги «Партия XX съезди» жамоа хўжалигининг йиллик ҳисобот-сайлов йиғилишида қатнашарканман шуларни ўйладим. Жамоа хўжалиги бошқаруви раисининг иқтисодий таҳлили кўнглимга ёруғ кунлар умидини солди.

Ушбу хўжаликнинг кейинги йилларда етиштираётган қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари кўрсаткичи ноҳиядаги ўртача кўрсаткичдан анча юқори бўляпти. Шу маънода жамоа хўжалиги ноҳиянинг фахри бўлиб қолди.

Шаҳарнинг шундоққина биқинида жойлашган хўжалик етиштирган маҳсулотни эл дастурхонига хоҳ деҳқоннинг ўзи, хоҳ бирорта ташкилот етказиб берсин, қулай имконият мавжуд. Масофа яқин, маҳсулот уринмайди, транспорт харажати кам. Ҳамма гап етиштирилган ҳосилни пешма-пеш шаҳарга элтиб туришда.

1990 йилда 10 гектар майдондаги иссиқхонада, 113 гектар узумзорда, 30 гектар қулупнайзорда, 23 гектар мевазорда деҳқончилик қилинди. Картошка, сабзи, пиёз, бодринг, помидор, карам ва бошқа хил экинлардан қилинган меҳнатга яраша даромат олинди.

Хўжалик сабзавотчиликка, боғдорчиликка ихтисослашган. Юқорида санаб ўтилган экин турларидан олинган ҳосил даромад манбаини ташкил этади. Хўжалик ўтган йилда 902 минг сўм соф фойда олди. Бу бизни қаноатлантирадими?

— Йўқ,— деди раис **Боқижон Фозилов**.— Биз энди ишни эскича тарзда олиб боролмаймиз. Бунга ҳозирги вазият йўл қўймайди. Хўжалик ҳисоби, бозор иқтисодиёти хўжалик юритишнинг янги услуб ва қоидаларини ҳаётга тадбиқ этишни тақозо этади. Ўтган йили қўлга киритган ютуқларимиз, юқори кўрсаткичларимиз ўзимизнинг ёнимизда. Фойдаси бугун-эрта чўнтағимизга пул бўлиб тушади. Бундан буён биз ҳар йилгидек маромда ишлайдиган бўлсак, шу чоққача фойда келтирган сабзавотчилигимиз, иссиқхоналаримиз зарар келтириши мумкин. Чунки уруғнинг нархи қимматлашди, иссиқхонани иситиш учун ишлатиладиган газнинг нархи 2—3 баробар ошди. Бунинг устига айрим бригадаларда ташмачилик ҳам авжига чиққан. Режа бажарилмасдан туриб, ҳосилнинг сара қисми айримлар томонидан ташиб кетилмоқда. Сен менга тегма, мен сенга тегмайман қабилида иш тутилмоқда. Умумий назорат сусайиб кетган. Меҳнат интизомини бузувчиларга бригадирлар томонидан кўнгилбўшлик қилинмоқда. Қатъий чора кўрилмаяпти. Мисол тариқасида 6- ва 12-бригадаларни келтириш мумкин.

Энди ақл билан, мустақил тарзда иш юритиш даври келди. Кўполроқ қилиб айтадиган бўлсак: «ўзинг учун ўл етим». Нимаики иш қиладиган бўлсак ўзимизнинг ҳисобдан амалга оширишимиз керак. Аввалгидек давлатдан умидворлик қилинмайди. Бундай олиб қаралганда оҳ-воҳимизни эшитадиган ташкилотнинг ўзи йўқ. Ягона нажот ўзимиздан. Меҳнатимиз самарасидан. Ҳаммангизга маълум, бир неча йилдан буён картошкадан олинаётган ҳосил кўнгилдагидек бўлмаяпти, режа бажарилмаяпти. Картошканинг ашаддий кушандаси колорада қўнғизига қарши қўлланилаётган тадбир кутилган натижани бермаяпти.

Эртаги картошка экиладиган кунлар яқинлашиб қолди. Эрта экиб, бозорга қанча эрта олиб чиқсак, шунча кўп фойда оламиз. Вақтдан ютишимиз керак. Колорада қўнғизи картошканинг эртагисига унчалик ёпишмайди. Бу экинни етиштиришда иссиқхоналардан ҳам фойдаланиш мумкин.

Хўжалик раиси Боқижон Фозилов ҳаммом, боғча, мактаб қурилиши масалаларига ҳам тўхтаб ўтди.

Йиғилганларни 2-иссиқхона трубаларининг эскирганлиги, боғчани сут билан таъминлаш, ночор аҳволдаги оилаларга ёрдам, тўй қилаётган колхозчини маълум миқдорда гўшт билан таъминлаш, шу ердаги мактабларда фаолият кўрсатаётган ўқитувчиларга хўжалик аъзолари билан баб-баробар миқдорда, 8 сотихдан томорқа бериш каби масалалар ҳам қизиқтирди. Бу саволларга ҳам ижобий жавоблар олинди.

Маърузa юзасидан қизғин баҳс бўлди.

Пирмат Нурматов, 13-бригада бошлиғи:

— Йил якунланди. Ҳисоб-чўт қиладиган пайт келди. Бригадамиз эришган ютуқларнинг ўзига хос омиллари бор. Ҳалол меҳнат ва интилиш орқалигина баракали хирмон кўтардик. Қайси бригадани олманг, ўша жойда ишнинг кўзини биладиган, деҳқончиликни ўринлатадиган одамлар меҳнат қилишади. Қаердаки каттами, кичикми раҳбар талабчан, қатъиққўл бўлар экан ўша жойда барака бор. Бу айримларга ёқмаслиги мумкин. Лекин йил охирида ўша раҳбар қўл остидаги меҳнаткашнинг ризқ-насибаси бутун бўлади.

Зоитбек Ҳошимбеков, ферма мудири:

— Раисимизнинг фикрларини қувватлайман. Ҳақиқатан ҳам ёлғон ҳисоботлар бериш билан иш битмайди. Авваллари бу йўл билан давлатни, тўғрироғи, ўзимизни алдаб юрардик. Буни билиб туриб қилардик. Бундан фақат шу жойда меҳнат қиладиган кишилар жабр кўради. Мен 23 йилдан буён фермада меҳнат қиламан. Ҳар бир сигирдан соғиб олинган 5—6 литр сутни 8—9 литр деб кўрсатиб келдик. Ҳозирги кунда эса жон куйдириб меҳнат қилишимиз эвазига 10—11 литрдан сут оляпмиз. Бўлар экан-ку! Ҳолбуки, авваллари ҳам ҳозиргидек етарли миқдорда ем-хашак жамғарилларди. Фақат ишга бўлган муносабатимиз ўзгарди, холос. Манфаатдорлик ортди.

Хўжалик номи бир мунча мунозарага сабаб бўлди. Авваллари «Партия XX съезди» жамоа хўжалиги Навоий номи билан юритилган экан. Колхозчилар Навоий номини хўжаликка қайтаришни президиум аъзолари эътиборига ҳавола қилишди.

— Ноҳия партия комитетининг, ноҳия Советининг хўжалик номини ўзгартиришга ҳеч қандай қаршилиги йўқ. Лекин масаланинг бошқа, пул билан боғлиқ томонлари бор,— деб тушунтирди Калинин ноҳияси партия комитетининг биринчи котиби, ноҳия Советининг раиси **Ж. Маликов**.

Қисқа вақтли баҳс-мунозарадан сўнг хўжалик номини ўзгартиришга кетадиган маблағни ҳозирча халқнинг эҳтиёжи учун зарур бўлган маданий-маиший қурилишларга сарфлашни маъқул кўришди.

Ўзбекистон ССР халқ депутати И. Худойқулов ўтган давр мобайнида амалга оширган ишлари ҳақида сайловчиларига қисқача ҳисобот берди.

Ҳисобот-сайлов йиғилишида Б. Фозилов якдиллик билан яна хўжалик раислигига сайланди.

Ҳ. СУЛАЙМОНОВ.

ЕРНИ ЧИНАКАМИГА ҚАДРЛАЯПМИЗМИ?

ЯНГИЙЎЛ ноҳиясидаги «СССР 60 йиллиги» жамоа хўжалиги меҳнат аҳли ўтган хўжалик йилини дуруст якунладилар. Бу нарса яқинда бўлиб ўтган йиллик ҳисобот-сайлов йиғилишида ҳам таъкидлаб ўтилди.

— Айниқса, етакчи тармоқ ҳисобланган пахтачилик соҳасида қувончли ютуқларга эришдик, — деди ўз ҳисобот маърузасида хўжалик бошқарувининг раиси И. Эралиев. — Давлатга пахта сотиш режаси ўтган йилги қийин шароитларга қарамай, ноҳияда биринчи бўлиб бажарилди. 678 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 29,6 центнердан хирмон кўтарилиб, давлатга 2010 тонна ёки режадагидан 45 тонна ортиқ пахта етказиб берилди.

Ялпи ҳосилнинг 1642 тоннаси — 82 фоизи терим агрегатлари ёрдамида саранжомлаб олинди.

Бошқа қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилдорлиги ҳам ортди. Деҳқонлар 60 гектар майдондаги канопнинг ҳар гектаридан режадаги 157,3 центнер ўрнига 177,3 центнердан ҳосил етиштириб, давлатга 1064 тонна каноп етказиб бердилар. Бу режадагидан 120 тонна ортиқдир. Қимматли озуқа экинлари — беда ва хашаки лавлагидан ҳам мўл ҳосил етиштирилиб, чорва қишловига мўл ва сифатли озуқа тайёрланди.

Бободеҳқонлар «Ер ҳазина — меҳнат калити» дейдилар. Ҳисобот маърузаси ва музокараларда сўзга чиққан нотиқларнинг сўзларини тинглар эканмиз, беихтиёр ана шу гап бежиз айтилмаганлиги ҳақида ўйлаб қоласиз. Дарҳақиқат, меҳнат қилган, ердан пешона терини аямаган деҳқон асло кам бўлмайди. Ер унга бор саховатини, хазинасини тортиқ этади. Афсуски, хўжаликда ана шу оддий ҳақиқат кўпинча унутиб қўйилаяпти, бебаҳо хазина бўлган суғорма ерлар қадрига етилмаяпти. Маърузачи ва музокараларда сўзга чиққан 3-бригада ҳисобчиси А. Мусаев, оилавий пудратчи О. Шербоев ва бошқа ўртоқлар хўжаликда ердан пала-партиш фойдаланилаётганлигини аниқ мисоллар билан кўрсатиб бердилар. Бунинг устига агротехника қоидалари бузилаётганлиги сабабли пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилдорлиги камайиб кетмоқда. Экин майдонларини пудратчиларга тақсимлаб беришда уларнинг имкониятлари ҳисобга олинмаяпти. Натижада кўпгина пудратчиларга тегишли далалардаги экинлар қаровсиз қолиб, ернинг умри беҳуда ўтмоқда.

Ўтган йили хўжаликда 3 та бригада пахта тайёрлаш режасини бажармади. Шунинг эвазига давлатга 80 тонна пахта кам етказиб берилди. Д. Усмонов бошлиқ 4-бригадада гектаридан режадаги 29 центнер ўрнига 27,5 центнердан, Ф. Югай ва А. Карабашев бошчилик қилган бригадаларда эса 23,2—25,5 центнердан ҳосил олинди, холос. Хўш, бу бригадаларда пахта тайёрлаш режалари нега 80—88 фоизда қолиб кетди? Ер ёмонми? Сув камми? Йўқ, дейилди йиғилишда, режадаги ҳосилни етиштириш учун бу бригадалар ҳамма имкониятларга эга эдилар. Ҳамма гап ернинг қадрига етилмади, экинлар сувдан, озуқадан қантарилди. Ахир улар тер тўкмаганга ер ҳам тўкмаслигини наҳотки тушуниб етмаган бўлсалар?!

Жамоа хўжалиги Тошкент шаҳрининг биқинида жойлашган. Шунинг ўзиёқ хўжалик деҳқонлари олдига сабзавотчиликни ривожлантириш, аҳоли дастурхонига турли ноз-неъматлар билан безашдай вазифаларни қўймоқда. Афсуски, сабзавотчиликка «ўгай» кўз билан қараш бу ерда ҳамон давом этмоқда. Тўғри, ўтган йили сабзавот экинлари майдонлари хўжаликда қарийб икки баравар кенгайтирилиб, 62 гектарга етказилди. Бироқ экинлар ҳосилдорлигини ошириш бўйича зарур тадбирлар амалга оширилмади. Натижа нима бўлди, денг-а! Хўжаликда ҳар гектар ердан режадаги 162 центнер ўрнига 147 центнердан сабзавот маҳсулотлари етиштирилди. Эл дастурхонига режадагидан салкам 100 тонна маҳсулот кам етказиб берилди.

Картошка етиштиришни кўпайтиришга муносабат ҳамон ўзгармаяпти. Бу ўринда ўтган йили атиги 10 гектар ерга картошка экилганлигини айтиб ўтиш кифоя. Ҳосилдорлик эса... (айтишга тил ҳам бормайди) гектарига режадаги 110 центнер ўрнига 33,9 центнерни ташкил этди.

Йиғилишда дон, шу жумладан, маккажўхори дони, силосбоп кўкпоя ҳосилдорлиги ниҳоят даражада пастлиги қаттиқ танқид қилинди. Ахир 61 гектар майдоннинг ҳар гектаридан режадаги 300 центнер ўрнига 154,8 центнердан силосбоп кўкпоя ҳосили олинганлигини қандай изоҳлаш мумкин? Бу ернинг қадрига етмаслик, унинг умрини бекорга ўтказишдан бошқа нарса эмас-ку?!

Кейинги йилларда хўжаликда жамоат чорвачилигини ривожлантириш борасида муайян тадбирлар амалга оширилди. Бу, ўз-ўзидан равшанки, чорвачиликдаги аҳволни ўнглаб олиш, моллар маҳсулдорлигини ошириш, маҳсулот етиштиришни кўпайтириш имконини беряпти. Ўтган йили хўжаликда моллардан насл олиш, сут, гўшт, тухум етиштириш ва давлатга сотиш режалари ортиғи билан бажарилди. Хўжаликда ҳар бир сигирдан режадаги 2550 килограмм ўрнига 2875 килограммдан, ёки 1989 йилдагидан 17 килограмм кўп сут соғиб олинди. Гўшт учун давлатга топширилган ҳар бир бош қорамолнинг ўртача тирик вазни режадаги 340 килограмм ўрнига 377 килограммга тўғри келди.

Хўжаликнинг ялпи даромади 2 миллион 642 минг сўмни ташкил этди. Бу режадагидан 301 минг сўм, аввалги йилдагидан 314 минг сўм ортиқдир. Фақат пахтачиликнинг ўзидан 1 миллион 802 минг сўм ёки мўлжалдагидан 227 минг сўм ортиқ даромад олинди. Жамоат чорвачилигидан эса режада белгиланганидан 21 минг сўм ортиқ даромад қилинди.

— Даромадга қараб буромад, — дейдилар, — деди музокараларда сўзга чиққан қишлоқдаги Ленин номли 11-ўрта мактаб директори В. Д. Ан. — Хўжалигимиз даромади ортиб бораётганлиги, ижтимоий масалаларга кўпроқ эътибор бериш, маданий-оқартув муассасаларига кўпроқ маблағ ажратиш имконини беради. Қишлоғимизда 3 та мактаб бўлиб, уларнинг аҳволи бири бириникидан баттар., Синфхоналарда ёзда иссиқдан, қишда совуқдан ўтириб бўлмайди. Марказий иситиш ва канализация системалари йўқ. Колхоз ҳудудида яшовчиларнинг кўпчилиги қозоқ миллатига мансуб. Бироқ мактабда қозоқ тилида ўқитиладиган синфлар очиш учун жой етишмайди. Жамоа хўжалиги бошқаруви ана шу муаммоларни ҳал этиш ҳақида жиддий иш олиб бориши керак.

Хўжалик химизатори З. Суяров ҳозирги танқислик шароитида қишлоқ меҳнаткашлари катта қийинчиликларга дуч келаётганлигини айтди. Келин олиш ёки қиз чиқариш тобора қийинлашиб бормоқда. Саноат моллари, хусусан, мебеллар излаб сарсон бўлаяпмиз. Қишлоқ Шўроси эса мебеллар, телевизорлар, холодильникларни социал адолатга амал қилиб тақсимламаяпти. Бунга қатъиян чек қўйиш вақти келди.

Йиғилишда хўжалик бошқарувининг янги таркиби сайланди. И. Эралиев бошқарув раиси этиб қайта сайланди.

М. ПЕЙСЕНОВ.

● Пойтахтимизнинг Октябрь ноҳиясидаги У. Юсупов номли 132-мактабда кўплаб малакали ўқитувчилар ёшларга таълим бериб келишмоқда. Любовь Яковлевна Фарбер ана шулардан биридир. 37 йилдан бери рус тилидан дарс бериб келаётган бу муаллима қатор шогирдлар ҳам тайёрлади. Улардан айримлари шу мактабнинг ўзига келиб ўқитувчилик қилишмоқда; Физика муаллимаси Таъмила Умурзоқова ҳам ўз билим, малакаси билан ўқитувчилар жамоаси орасида катта ҳурмат қозонган. Суратларда: (ўнгда) малакали ўқитувчи Л. Фарбер ўзининг собиқ ўқувчиси, ҳозир эса рус тили муаллимаси Таъмила Умурзоқова билан; (чапда) Озода Аъзамова физикадан дарс бераётган пайт.

Суратчи **А. МАМАДАМИНОВ.**

ҚОБИЛИЯТГА ЭЪТИБОР КЕРАК

Бир неча йил муқаддам вилоятимизнинг турли ноҳия ва шаҳарларида, узоқ қишлоқларда яшовчи бу болаларнинг бирортаси ўзларининг билимлари, қобилиятлари шу қадар рағбатлантирилишини хаёлларига ҳам келтирмас эдилар. Ахир авваллари бу каби ёшларга эътибор ҳам бермасдик. Бизнинг бундай бепарволигимиз оқибатида эса уларнинг қанча-қанчаси четда қолиб кетди. Кимдир конкурс бўйича билим юртига кираолмади, кимгадир ёрдам беришмади, кимнидир ўз вақтида қўллаб-қувватлашмади.

Лекин мана уч йилдирки, Тошкент вилояти Халқ таълими бошқармаси, Ўзбекистон ЛКЁИ вилоят қўмитаси, Халқ таълими ва фан ходимлари вилоят касаба уюшмалари қўмитаси энг билимдон ўқувчилар, ноҳия ва шаҳар олимпиадаларининг ғолиблари учун 200 кишилик вилоят кашшофлар оромгоҳини ташкил қилишмоқда. Бу оромгоҳ фақат ёшлар орасидаги энг қобилиятлиларини рағбатлантириш бўлибгина қолмай, балки вилоятнинг энг яхши муаллимлари раҳбарлигида жиддий ўқиш ва жумҳурият олимпиадаларига ўзига хос тайёргарлик ҳамдир.

Кашшофлар оромгоҳида ўқувчилар фанлар бўйича ўз билимларини чуқурлаштирадилар, бўлажак касбларини танлаш имконига эга бўладилар. Билим юртларининг биринчи ва иккинчи курсларига мўлжалланган, мураккаблашган дастур бўйича шуғулланадилар.

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган ўқитувчи У. Рихсиев, Ғалаба ноҳиясидан келган методист-ўқитувчи В. Шин, Чиноз ноҳиясидан методист-ўқитувчи А. Қодиров ва бошқалар каби тажрибали муаллимлар улар билан шуғулланадилар.

Шу йилнинг 15 январидан 24 январигача Бўстонлиқ ноҳиясидаги «Ўзбекистон 50 йиллиги» оромгоҳи базасида қобилиятли ёшлар вилоят қишки оромгоҳи ташкил қилинди.

— Бизнинг фарзандларимиз катталарнинг эътиборига жуда муҳтож, — дейди унинг ташкилотчиларидан бири, вилоят Халқ таълими бошқармасининг етакчи мутахассиси Лилия Анатольевна Безручкина. — Уларнинг билим олишга интилишларини кўрсангиз эди! Бундан ташқари бунинг яна бир фойдали томони бор. Ўтган йили вилоятимиз командаси жумҳурият олимпиадасида иккинчи ўринни олди.

Ҳа, ёшларга йўл очиш, ёрдам кўрсатиш, қўллаб-қувватлаш лозим. Улар билан суҳбатлашгач ўқишга, билим олишга нақадар интилишларини тушуниш мумкин. Бўстонлиқ ноҳиясидан келган оддий колхозчининг ўғли Ёдгор Мирзажонов география бўйича ноҳия олимпиадасида ғолиб бўлди. Ёдгор Сойлиқ қишлоғидаги кўп болали оилада ўсмоқда. Ғалаба ноҳияси Димитров жамоа хўжалигидан келган Нуриддин Раимқулов эса физика бўйича ноҳия олимпиадасининг ғолибидир.

Вилоят қишки кашшофлар оромгоҳининг дастурига жумҳуриятнинг ёш олимлари билан учрашув ҳам киритилган эди. Шунга асосан улар пойтахтнинг «Иссиқлик-физика», «Кибернетика», «Ядро физикаси» каби академик олийгоҳларида, рус тили ва адабиёти олийгоҳида бўлдилар. Ёш истеъдод эгалари В. И. Ленин номли ТошДД ректори, СССР халқ депутати, академик Э. Юсупов билан учрашдилар, ўзларини қизиқтирган саволларига жавоблар олдилар.

Бу ерда ёш ҳайкалтарошларнинг ажойиб кўрик-танлови ҳам бўлиб ўтди. Фақат болалар пластилин билан эмас, қор билан ишладилар. Кечга яқин оромгоҳ ҳудуди худди қор шаҳрини эслатарди.

Ёш билимдонлар конкурси, истеъдодлар кўриги, Чимён сафари, болаларнинг ёдида узоқ сақланиб қолади. Бундан ташқари ёшлар ўртасида танiqли бўлган «Осиё» мода театри уларнинг меҳмони бўлди. Уни Ўзбекистон ЛКЁИ вилоят қўмитаси ташкил қилди. «Осиё» кийимларининг турли қизиқарли моделларини намойиш этди. Лекин энг асосийси бу кийимларни мода театрининг 14—15 ёшли қатнашчиларининг ўзлари тикишган ва ўзлари намойиш қилишаётган эди.

Албатта, вилоят қишки оромгоҳидаги ўқув финали — кичик олимпиада болаларнинг ёдида қолувчи муҳим воқеадир. Ушбу кичик олимпиаданинг ғолиблари кейинги мавсумда ҳам қатнашишдек фахрий ҳуқуққа эга бўлдилар.

Улуғбек ТОШПЎЛАТОВ,
Ўзбекистон ЛКЁИ Тошкент вилоят қўмитасининг масъул ходими.

НАЙ ЧАЛДИРИБ ҚЎЙМАС ЧЎПОНГА ҚИШЛОВ...

СОВУҚбулоқ яйловлари Қурама тизмаларининг этакларига жойлашган. Бу ерда «Олмалиқ» совхозининг мингдан зиёд қўй ва совлиқлари боқилади. Воҳа чўпонларнинг ишлаши учун ҳам, қўйлар учун ҳам анча қулай, кўклами серўт, ёзи серўлан бўлади. Сой-сойларда ўндан ортиқ иссиқ сувли булоқлари бор.

— Шу ерга кўчиб келганимга ўн йилдан ошдиёв,— дея салом-аликдан сўнг суҳбатга киришди чўпон Бўсинбой Эсонбоев,— Шунинг учун ҳам Совуқбулоқнинг сой-у-қирини яхши биламан.

Кўряпсизми, хў, жўннинг устини, кўраяпсизми, атрофи баланд тоғлар билан ўралган, кун йилт этса қизиб кетади, қишда қўйларни ўша ерда боқамиз, ёнида булоқлар ҳам бор.

Бўсинбой билан ўша ёққа чиқдик. Бу ерлардан деярли қор кетган, ўт-ўланлар юмшоқ, қўй подалари ўтдан бошларини кўтармайди.

Йўлда бизга ҳамроҳ бўлган қўйчилик бригадири Мирзаахмад Турдибоев бу отарда 342 бош қўй боқилаётганини айтган эди. Ҳозир эса молларнинг чўғи камроқ кўринди.

— Совлиқларнинг ярмидан кўпи қўрада, — деди чўпон.— Уларни узоққа ҳайдаб бўлмайди, бугун-эрта қўзилайди, азонда ҳам ўн тўрт совлиқ қўзилади, иккитаси эгиз туғди жониворларнинг.

Бўсинбой Эсонбоев билан узоқ суҳбатлашдик. Унинг отарида янги туғилган қўзилар учун иссиқ хоналар, туғуриқхоналар қурилган. Бироқ, шундай бўлса ҳам чўпонлар туну-кун тинишмайди: оила аъзолари билан тун бўйи қўраларда навбатчилик қилишади. Унинг гапига қараганда икки йилдан бери тўл олишни январь ойида ўтказишади, бултур ҳам, илгариги йили ҳам тўл мавсумини февралнинг бошларида якунлашган.

— Январда қўзилатишнинг афзал томонлари жуда кўп,— деди Бўсинбой.— Биринчидан қўзилар совуққа анча чидамли бўлишади, сўнгра, март ойигача уларнинг вазни ҳам ортади, кузга бориб эса уларнинг ҳар биридан икки килограммга етказиб жун қирқиб олинади.

Қўйчилик— маъмурчилик

Бундан ташқари, март ойидаги изғиринли кунларда туғилган қўзиларнинг кўпчилиги кўк ялаб, турли касалликларга чалиниши мумкин.

Бўсинбойнинг отари бу йил ҳар юз бош совлиқлардан 94 бошдан қўзи олишни режалаштирган. Аммо ишнинг ҳозирги йўсинда бориши бу рақамнинг юздан ортишини кўрсатиб турибди.

Албатта, қўйларни тўллатиш осон иш эмас, ҳар бир совлиққа 200 граммдан ем аралашмаси беришни канда қилмаслик, янги туғилган қўзиларни етти-саккиз кун иссиқ хоналарда сақлаш, айрим нимжонроқ совлиқларга болалагандан сўнг махсус ем аралашмасидан атала пишириб ичириш, қўра ва қўтонларни ҳамиша тоза сақлаш, ит-қушдан эҳтиёт бўлиш — буларнинг барчаси чўпон учун бир дақиқа ҳам унут бўлмайдиган вазифа ҳисобланади.

«Олмалиқ» совхозининг маъмурияти чўпонларнинг ишларини рағбатлантириш чораларини ҳам кўрмоқда.

Бош чўпонларга ҳар бир соғлом туғилган қўзи учун 1 сўм 40 тийиндан ҳар бир совлиқни тўл олинганидан кейин соғлом ўстиргани учун 70 тийиндан қўшимча ҳақ тўланади. Шундай қилиб, тўл олиш пайтида бош чўпонларнинг ойлик маошлари қолган ойларга нисбатан анча ортиқ бўлади.

— Албатта, шунга яраша ташвишларимиз ҳам бор, ем аралашмаларини тайёрлаш, пичанларни қирқиш, қўйхона ва туғуриқхоналарни иссиқ сақлаш, биронта ҳам совлиқ ва қўзиларнинг нобуд бўлишига йўл қўймаслик, энг муҳими қўй-қўзиларни қишловдан семиз ва соғлом олиб чиқиш, булар жуда мураккаб ишлар, буёғини сўрасангиз бу юмушларни атиги икки-уч киши бажариши лозим холос,— дейди чорвачилик бригадири Мирзаахмад Турдибоев.

Унинг гаплари ҳақ эканлигига мен ишонч ҳосил қилдим. Бир сўз билан айтганда, қишлов чўпонларга най чалдириб қўймас экан.

Совуқбулоқдан қайтаётиб, йўлда Ғофур Мирзавалиев, Холбек Назаровларнинг отарларига ҳам тушдик. Қўраларда ҳам эртаги қўзилатиш бошлаб юборилган экан. Ҳали биронта талофат юз бергани йўқ, чўпонларнинг кайфияти ҳам, шахти ҳам баланд. Кун сайин қўралари янги-янги қўзилар билан тўлиб бораётганидан уларнинг ўзлари ҳам шод.

Мўмин ҚАЮМОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг жамоатчи мухбири.

ИЖАРАНИ АФЗАЛ БИЛИШДИ

ЖУМҲУРИЯТ «Орбита — сервис» ишлаб чиқариш бирлашмасининг Солдатский шаҳридаги Тажриба механика заводида жойлашган магнитофон ва радио-телевизорларни тузатиш устахонасининг созловчиси Фурқат Солиев меҳнатнинг ижара усулида ишлаётганига ҳам кўп вақт бўлди.

Табиатан қизиқувчан Фурқат ёшлигиданоқ радиотехника сирларини ўргана бошлади. Физика фанини, радиотехникага оид адабиётларни қунт билан ўқиди. Шу сабабми, бу соҳага бўлган қизиқиш уни Тошкентдаги маиший хизмат кўрсатиш техникуми сари етаклади. Техникумни муваффақиятли тугатиб, ноҳиядаги «Зангори экран» идорасида ишлаб, жамоа ўртасида ўзининг ишчанлиги, тиришқоқлиги билан обрў қозонди.

— Ижаранинг афзаллиги бугунги кунда ҳаммамизга маълум,— дейди биз билан суҳбатда Ф. Солиев.— Шунинг учун ҳам бу усул барча соҳада кенг қўлланиляпти. Ижара пудрати ишнинг унумини ўстирди, юқоридан бўладиган турли хил буйруқ ва кўрсатмаларга чек қўйди. Мустақиллик ортди. Мен ҳар ойда шартномадаги маблағни топшираман, холос. Ойлик маош олмайман, шартномадагидан ортиб қолгани меники.

Ҳақиқатан, ҳам, илгари турли хил эҳтиёт қисмлар олиш учун анча қоғозбозликлар қилишга тўғри келарди. Энди эса нақд пулга сотиб олиниб, ҳам вақт тежаляпти, ҳам ҳисоботлар ёзилмаяпти.

Умуман ижаранинг афзаллиги, қулайлиги бундай соҳадаги кишиларга жуда қўл келади. Фурқатнинг меҳнатда эришаётган ютуқларининг сабаби, айнан шу ижара усулининг самарасидир.

О. СУФИХОНОВ,
Ғалаба ноҳияси.

ҚАЙТА ТИКЛАНДИ

Ўзбекистон Фанлар академиясининг тупроқшунослик ва агрохимия илмий-текшириш институти музейи қайтадан ташкил этилди. 1920 йилларда ана шу музей институт билан бир вақтда Николай Александрович Димо ташаббуси ва унинг фаол ҳаракати туфайли очилганди.

Ўшанда Ўзбекистоннинг турли зоналаридан олинган тупроқ, тоғ жинслари, ўсимлик баргларидан ташқари Россиянинг қоратупроқ, ноқоратупроқ ўлкаларидан келтирилган намуналар ҳам кўргазмага қўйилганди.

1966 йилги Тошкент зилзиласига бардош беролмаган музей биноси нураб кўргазмалар тупроққа қоришиб кетганди. Намуналарни ажратиб олишнинг иложи бўлмагач, музей фаолиятини тўхтатган эди. Ўшандан бери институт ходимлари музей ишини йўлга қўйиш мақсадида бир неча бор уриниб кўришди. Намуналар етарли эмаслиги, уларни турли жойлардан келтириш муаммоси кўндаланг туриши ҳам бу ишга ҳалал берди. Шундай бўлсада, институтнинг малакали мутахассислари хизмат сафарларидан фойдаланиб, керакли намуналарни етарли миқдорда тўплашга муяссар бўлишди.

Музей фаолиятига қишлоқ хўжалик фанлари номзоди Қоравой Усмонов раҳбарлик қилмоқда. Айни кунларда Қишлоқ хўжалик, Қишлоқ хўжалигини ирригациялаш ва механизациялаштириш инженерлари институтлари ва Тошкент Давлат дорилфунуни биология куллиёти талабаларига мутахассисликдан музейда лекциялар ўқилмоқда.

И. ТОШЕВ.

1991 йил—Ўзбекистонда Алишер Навоий йили

ДЕҲҚОНКИ ДОНА СОЧАР...

ҲАЗРАТ Алишер Навоий ҳаёти давомида ҳам, ижодида ҳам деҳқончилик масалаларига катта эътибор берганлар. Эл юрт фаровонлиги учун курашган буюк шоир зироатчиликни ривожлантиришга доимо ҳаракат қилди. Бойликнинг, тўкин-сочинликнинг асосий манбаини деҳқон меҳнатида кўриб, давлатнинг мустаҳкамланиши, хазинанинг бойиши учун уни равнақ топтиришни зарур деб билди. Шу боисдан Алишер Навоий ариқлар қаздириб, сувсиз ерларнинг обод этилиши борасида бир қанча ишларни амалга оширди. Жумладан, Машҳад шаҳрига «Чашмаи Гулистон» ирмоғидан сув келтириш учун 10 тош яъни 75 км, узунликда катта ариқ қазилган. Бу иншоот бевосита Навоий бошчилигида бунёд этилган. Ҳазрат доимо халқ манфаатини ўйлаган, деҳқонлар ва косибларнинг турмушини енгиллатиш учун ўз ҳимматини, мол-мулкини аямаган. Ерларидан олинган мўл-кўл ҳосилнинг бир қисмини сипоҳларга, навкарларга, қолган қисмини ҳар йили фақирларга улашиб берган.

Айтишларича, бир куни Мозандарон вилоятига сафар қилган Ҳусайн Бойқаро Ҳиротга буйруқ юбориб, сарф-ҳаражатлар учун пойтахт аҳолисидан ва атрофдаги деҳқонлардан юз минг танга йиғиш ва маблағни зудлик билан жўнатишга фармон қилади. Юз минг тангани уй бошига тақсимлаб, халқдан ундириш режасини тузадилар. Лекин бу ниятдан хабар топган Навоий халқни ўринсиз, бевақт оғир солиққа дучор қилишга розилик бермайди, талаб қилинган маблағни эса ўз ёнидан жўнатиб юборади.

Деҳқонлар меҳнатига меҳр-муҳаббат билан қараган Алишер Навоий ўз асарларида ҳам деҳқонлар ҳақида пурмаъно сатрларни битади. Хусусан, унинг «Маҳбуб ул-қулуб» асарида бунинг ёрқин аксини кўриш мумкин.

Ҳазрат инсонларни яхши-ёмонларга ажратиб, уларни табақаларга бўлади. Бунда инсоний фазилатларга эгалики, ҳалол меҳнатни асос қилиб олади. Шунга кўра Навоий инсонларни икки қисмга бўлади: биринчиси, юксак инсоний ҳислатларга эга бўлган, уларга риоя этиб имонли ҳаёт кечирувчи, ўз меҳнати билан кун кўрувчи, ҳасаддан, адоватдан йироқ кишилар; иккинчиси, инсоний фазилатларни поймол этиб текинхўрлик, ҳийлагарлик, зўравонлик билан бошқалар ҳисобидан яхши яшашга интилувчилардир.

Биринчи қисм қаторида энг юқори ўрин деҳқонлар табақасига берилади. Навоий бу табақага нисбатан ўз меҳрини намоён этади, юксак баҳо беради: «Деҳқонки дона сочар, ерни ёрмоқ ила ризқ йўлин очар. Агар ростлиғ ва салоҳи бордур, ўйи солиҳ ноқасидин намудордир... Олам маъмурлиғи алардин, олам аҳли масрурлиғи алардин. Ҳар қаён қилсалар ҳаракат, элга ҳам кут еткурур ҳам баракат».

Навоий жамиятдаги, ижтимоий ҳаётдаги марказий ўринни деҳқонларга беради, улар меҳнатини ҳаётнинг, турли бойликларнинг манбаи деб ҳисоблайди. Қуйидаги сатрларга назар ташлайлик: «Деҳқонки, тузлук билан дона сочар, ҳақ бирига етти юз эшигин очар. Сочқон дони кўкаргунча, ўриб хирмон қилиб маҳсулин кўтаргунча: қурту қуш андин баҳраманд ва дашти ваҳши анинг бирла хурсанд. Мўрлар уйи андин обод ва гўрлар хотири анинг била шод... Гадо андин тўқ ва кадхудо тўқлиғи ҳам андин ўқ... Мусофирға андин таом, мужовирға андин ком... Фуқаро ризқи андин вофий, ғурабо қути андин кофий. Зоҳидға андин ҳузури тоат, обидға лофи қаноат. Сойил харитасида андин муҳайё актол, шоҳ хизонасида андин баҳру кол матол...»

Навоий деҳқонларнинг жамиятдаги мавқеини юксак баҳолайди. Жамики моддий бойлик деҳқон меҳнати туфайли яратилади. Деҳқоннинг ҳосили шоҳнинг хазинасини ҳам тўлдиради, ҳамма кишиларнинг қорнини тўйғизади. Унинг дони билан очлар тўқ, гадолар ҳам хурсанд, ҳатто жониворлар ҳам, қумурсқадан тортиб қушларгача баҳраманд. Ҳамманинг тирикчилиги, ҳузур-ҳаловати деҳқон меҳнатига боғлиқ.

Беш аср илгари ҳазрат Навоий томонидан битилган сатрларнинг қанчалик тўғрилиги бугунги кунда яққолроқ сезилмоқда. Узоқ вақт мобайнида деҳқончиликда тутилган нотўғри сиёсат туфайли қишлоқ хўжалиги ривожланмай қолди. Деҳқонларнинг турмуш даражаси кўтарилмади, улар меҳнатлари муносиб тарзда самара кўрмадилар. Ҳайриятки, кейинги йилларда анча-мунча ижобий ўзгаришлар амалга оширилди. Барибир, ҳали кўп тадбирлар белгиланиши, ижро қилинмоғи зарур. Зеро, деҳқонга эркинлик керак, меҳнатга яраша рағбат керак. Шундагина дастурхонларимиз нозу неъматга тўла, тўкин-сочин бўлади, хонадонларга ободлик, кўнгилларга шодлик бахш этилади.

Тўлқинжон РАҲИМОВ,
ЎзФА Адабиётшунослик институтининг илмий ходими.

Суратларда: В. И. Ленин номидаги СССР Халқлари Дўстлиги саройида буюк мутафаккир А. Навоий юбилейига бағишланган катта концертдан лавҳалар.

Сураткаш В. ТЎРАЕВ.

ЯПОН ҚИЗИ — РЎЗНОМАМИЗ МЕҲМОНИ

Эмикохоним:

«ЎЗБЕК РАҚСЛАРИН ШАЙДОСИМАН»

ҚАЙТА қуриш даврининг шарофати туфайли жумҳуриятимиз хорижий мамлакатлар билан бевосита иқтисодий-маданий алоқа ўрнатиш, мавжуд алоқаларни янада кенгайтириш имкониятига эга бўлмоқда. Хусусан, бу борада Тошкент ва Вашингтон дорилфунунларининг ўз талабаларини бирбирларига юбориб туриш ҳақидаги шартномалари ана шу жиҳатдан диққатга сазовордир.

Эмикохоним Накамура — АҚШнинг Сиэтл шаҳрида яшайди, Вашингтон дорилфунуни Яқин Шарқ мамлакатлари тили ва маданияти куллиётининг учинчи курсида таълим олади. Айни пайтда у ёшларга ўзбек ва рус халқ рақсларини ҳам ўргатиб келади.

Мана, уч ойки, Эмикохоним Ўзбекистонга меҳмон сифатида ташриф буюриб, ўзбек тилини ва рақс санъатимизни катта иштиёқ билан ўрганмоқда. Халқимиз ҳаётини ўз кўзи билан кўришга бўлган интилиш ва рақс санъатига меҳр-муҳаббати туфайли ўлкамизга қадам ранжида қилган Эмикохоним билан муштарийларимизни яқиндан таништириш мақсадида уни рўзномамиз таҳририятига таклиф қилдик. Энг қувонарли томони шундаки, энди япон қизи ўзбек тилида бемалол гаплашади. Шу боисдан ҳам суҳбатимизда таржимонга ҳожат қолмади.

— Эмикохоним, даставвал Сиз ўзингиз, ота-оналарингиз, бу соҳага қизиқиш уйғотган устозларингиз ҳақида сўзлаб берсангиз?

— Ота-онам — япон, мен ҳам Японияда туғилиб-ўсганман. Падари бузрукворим япон миллий боғида дизайн, яъни безакчи-рассом бўлиб ишлайди, онам эса уй бекаси. Мен — оиламизда тўнғич фарзандман. Ука-сингилларим ҳам бор. Оиламизнинг ҳамма аъзолари санъатни жуда яхши кўришади. Болалик чоғимдан бошлаб япон тили билан бир қаторда инглизча ва испанчани ўргана бошладим. Бундан ўн йил олдин менда ўзбек рақс санъатига ҳам иштиёқ уйғонди. Аммо бу соҳани пухта ўзлаштириш учун ўзбек тилини, халқингизнинг ўзига хос урф-одатлари, тарихи ва этнографиясини ҳам билишим зарур эканлигини чуқур ҳис этдим.

Бу борада менга дастлаб устозларим жуда фойдали маслаҳатлар беришди. Шундай устозларимдан Ильзахоним Лауди Сиртаутус бўлиб, у киши менга биринчи бўлиб ўзбек тилини ўргата бошлади. Ильзахоним бир неча марта Ўзбекистонга келган, Вашингтон дорилфунунида ёшларга дарс беради. У киши менинг орзу-ниятларимдан хабардор бўлгач, «Сен Ўзбекистонга албатта боришинг керак», дедилар.

Иккинчи устозим Иван Новиков бўлиб, у аслида Қозонда туғилган, миллати — рус. Бу кишининг Вашингтонда 4 та рақс мактаби бор. У менга рус ва украин халқ рақсларини, нозик ҳаракат ва қочиримларини ўргатди. Эндиликда мен ҳам унинг мактабларидан бирида болаларга дарс бераман.

Менга устозлик қилган учинчи киши — Моҳирахоним Хоронидир. У Юта штатида яшайди. «Шарқ санъати» ансамблига раҳбарлик қилади. У киши Умар Хайём, Алишер Навоий сингари Шарқ классикларининг ижодидан яхши хабардор. АҚШга келиши олдидан Қобул ва Ҳиротда яшаган. Шарқ халқлари, айниқса, афғон рақсларидаги ҳар бир ҳаракатнинг қандай маъно англатишини яхши билади.

Бу устозларим менга чинакам санъаткор бўлиш учун жуда катта билимга эга бўлиш, ўз соҳамнинг сир-асрорларини ипидан игнасигача билишим шарт эканлигини тушунтиришди.

— Ўзбек халқининг ҳаёти, маданияти ва санъати сизда қандай таассурот қолдирди? Ўтган икки-уч ой давомида қаерларда бўлдингиз, нималарни кўрдингиз? Таассуротларингиз билан ўртоқлашсангиз?

— Мен ўтган вақт ичида Тошкент, Самарқанд, Бухоро ва Фарғонада бўлиб, бу шаҳарларнинг диққатга сазовор жойлари билан батафсил танишдим. Миллий меъморчилик ёдгорликлари, кишиларнинг миллий кийимда юришлари менда зўр таассурот қолдирди. Айниқса, яйловларда чўпон ва йилқичиларнинг ҳаётини кўриб ёш боладай ҳаяжонга тушдим, чунки бу касб эгаларини мен шу пайтгача кўрмагандим. Фарғонадаги поезд вокзалининг биноси жуда чиройли ишланган экан, худди киши жаннатга кириб қолганга ўхшайди.

Булардан ташқари, Тошкентда ажойиб санъаткорлар, рассомлар билан танишдим. Хусусан, улкан истеъдод эгаси Чингиз Ахмаров хонадонига икки марта ташриф буюрдим. Атоқли рассом «Япон қизи ўзбек рақсини ўрганяпти» деган сурат чизди. Мусаввир бу асарини Японияга олиб бориб намойиш қилмоқчи. М. Турғунбоева номидаги «Баҳор» халқ рақс ансамблининг бадиий раҳбари М. Эргашева, етакчи балетмейстер ва раққосалардан Н. Зулинова, Г. Низомова, Ф. Низомиддинновалар билан учрашиб, ижодий мулоқотда бўлдим. Айниқса, менга Гавҳар Матёқубова ижро этган хоразмча рақслар жуда ҳам ёқди, чунки улар ўзининг миллий руҳи билан ажралиб туради. М. Эргашева эса менга бухороча рақс ўргатди.

Бундан ташқари, «Шодлик» ансамблининг бадиий раҳбари Д. Жаббоpовадан «Ўйнасангиз», «Ноз этар», «Тановар» ансамблининг раҳбари Ю. Исматовадан «Сарви гул» номли фарғонача рақс, Ўзбекистон ССР халқ артисти Қ. Дўстмуҳамедовадан «Сунбула», М. Аҳмедовадан эса тожикча «Санам-ей» рақсларини ўргандим. Хуллас, эндиликда 8—10 та ўзбекча рақсни бемалол ижро этадиган бўлдим. Шунингдек, Совет Иттифоқи халқ артисти Қ. Миркаримова ҳузурида бўлиб, у кишининг рақс билим юртида қандай қилиб дарс ўтишини кузатдим. Шу тариқа ўзбек рақс санъати борасидаги тасаввурларим бойиди. Ҳатто СССР халқ артисти Тамарахоним билан бирга тўйлардан бирида ўзбекча рақс ижро этишимга ҳам тўғри келди. Бу ижодий сафар менга бир олам қувонч бахш этди.

— Ўзбекистон ҳақидаги аввалги тасаввурингиз ўзгардими?

— Очиғини айтсам, мен юртингизни жаннатга ўхшаш афсонавий диёр, бу ерда ҳеч қандай муаммо йўқ деб юрардим. Аммо ўз кўзим билан кўрдимки, Ўзбекистоннинг ҳам дарди-ташвиши кўп экан. Айниқса, қишлоқ аҳолисининг турмуш шароитини яхшилаш, ишлаб чиқаришда қўл меҳнати сарфини камайтириш, фан-техникани кескин ривожлантириш лозим деб ҳисоблайман. Булардан ташқари, ўзбек рақс санъатини ҳам назарий, ҳам амалий жиҳатдан пухта биладиган М. Турғунбоева, И. Оқилов сингари улкан санъаткорларнинг ўрни шундоққина сезилиб турибди, деган фикрдаман.

— Эмикохоним, энди икки оғиз оилангиз хусусида ҳам тўхталсангиз.

— Мен асли суриялик, АҚШда эса ўн беш йилдан бери яшаётган араб йигитига турмушга чиққанман, мусулмон динини қабул қилганман. Эрим савдо дўконида хизмат қилади, у замонавий киши бўлганидан менинг келажагимни кўзлаб, бу узоқ муддатли сафаримга монелик қилмади. Ўйлайманки, кишиларнинг бир-бирларига меҳр-муҳаббатлари ҳижрон дамларида ўзига хос синовдан ўтади. Бундан ташқари, мен ҳозир ёш эканман, санъат билан кўпроқ шуғулланишим керак, ёш ўтгандан кейин эса илмга навбат келади...

— Ўзбек рақс санъатининг сиздай мухлиси ва тарғиботчиси бор экан, биз бундан фахрланамиз. Мазмунли суҳбатингиз учун катта раҳмат, келгуси ишларингиз ва ижодда янги муваффақиятлар тилаймиз.

— Раҳмат!

Эмикохоним рўзномамиз муштарийларига эзгу тилакларини инглиз ва япон тилларида изҳор этди.

Суҳбатдош Рустам ҒАНИЕВ.

To the readers of
Tashkent Hakikati,
I wish you happiness,
success and peace!
From Emiko
2, 7, 91

タシケントハキカティ新聞の
読者の皆様の御健康と
日々の精進を心から願います。
二月七日
恵美子

● **СУРАТДА: Япон қизи ўзбекча рақсга тушмоқда.**

ТВ

Сешанба *

12 ФЕВРАЛЬ

● ЎзТВ I

18.00 Янгиликлар.
18.05 «Шоҳ Султон ҳақида эртак». Болалар учун фильм.
19.00 «Саноат одимлари». Урганч ёғ-мой комбинати ҳақида.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 «Ой бориб, омон қайт».
20.30 Ахборот».
20.50 Дутор ва танбур тароналари.
21.30 Москва. «Время».
22.15 «Спортлото».
22.20 «Хотира». СССР халқ артисти Олим Хўжаев таваллудининг 80 йиллигига бағишланган кеча.
23.50 Янгиликлар.
24.00 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.05 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Учрашув».
20.00 «Лаҳза». Хабарлар.
20.10 «Учрашув» кўрсатувининг давоми.
21.30 ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ.

● МТ I

7.00 «Тонг».
9.30 Долзарб репортаж.
9.45 «Дарвоз». Тожикистоннинг Дарвоз водийси аҳолиси ҳақида телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Душанбе).
10.00 Болалар соати (немис тили дарси билан).
11.00 «Кумуш кўллар». Бадиий фильм.
12.30 «ТСН».
12.45 «Чўнтакдаги джаз. Владимир Чекасин». Фильм-концерт («Экран»).
13.45 «Фақат мюзик-холлда». Телевизион бадиий фильм.

* * *

15.30 «ТСН».
15.45 «Гаровга тикилган ҳаёт». Кўп серияли телевизион бадиий фильм. 2-фильм.
16.50 «Аминманки...». Ижоддаги маънавий асослар ҳақида А. Елизаров ҳикоя қилади. Телевизион ҳужжатли фильм премьераси («Союзтелефильм»).
17.35 «Бачо ва унинг онаси ҳақида эртак». Мультфильм.
18.00 СССР Ички ишлар вазирининг ўринбосари С. Г. Лисаускаснинг чиқиши.
18.15 «Болалар мусиқий клуби».
19.00 «ТСН».
19.15 «Четдаги кишининг маслаҳатлари» (Италия бизнеси ва тарихий ўхшашликлар).

*

МТ экранида Пекин телевидениеси

20.00 МТда Пекин телевидениеси таништирилади.
20.20 «Буюк Хитой девори». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (ХХР).
20.40 «Бинафшаранг хаёллар». Уч серияли телевизион бадиий фильм премьераси (ХХР). 1-серия.

*

21.30 «Время».
22.15 «ВИД» таништиради: «Мўъжизалар майдони».

МТ экранида Пекин телевидениеси

23.00 «Хитой рицарлари». Телевизион бадиий фильм премьераси. 1 ва 2-сериялар (ХХР).

*

Тунги телевидение

00.35 «Матонат». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 1-серия («Ленфильм»).
01.40 «Худди эски кинодагидек». Оперетта артистларининг концерти.

● МТ II

9.00 Эрталабки бадантарбия машқлари.

Ўқув программаси

9.15 Илмий-оммабоп фильм.
9.35, 10.35 Физика. 11-синф. Лазерлар.
10.05 Француз тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
11.05 Француз тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
11.35, 12.35 Мусиқа. 6-синф. Рус халқ қўшиқлари.
12.05 «Сиз яратган боғ».

*

13.05 Галина Беседина куйлайди.
13.25 «Оқ қарқара». Мультфильм.
13.45 Ритмик гимнастика.
14.15 В. Тендряков. «Итга нон». Телеспектакль.
15.25 Чанғи спорти. Жаҳон чемпионати. 5 км. Хотин-қизлар. Италиядан олиб кўрсатилади.

* * *

17.30 «Шундай яшаяпман». Телевизион ҳужжатли фильм.
18.00 Ф. Мендельсон. 4-итальянча симфония.
18.25 «Вертикаль». «Қайрилиб боқ ва эсла». Енисейск шаҳрининг тарихи ва бугунги куни ҳақида телевизион ҳужжатли фильм премьераси («Красноярсктелефильм»).
19.00 Ритмик гимнастика.
19.30 Чанғи спорти. Жаҳон чемпионати. 5 км. Хотин-қизлар. Италиядан кўрсатилади.
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!
20.45 Ҳужжатли фильм.
21.00 РСФСРда хизмат кўрсатган артист Л. Рюмина куйлайди.
21.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
22.15 «Ялта-91» эстрада қўшиқлари танлови.
00.45 Чанғи спорти. Жаҳон чемпионати. Икки кураш. Трамплиндан сакраш. Италиядан кўрсатилади.

• СПОРТ •

ТЕННИС

● Кейинги пайтларда спорт мухлислари ўртасидаги теннисга бўлган қизиқиш тобора ўсиб бормоқда.

Ужгород шаҳрида ёшлар ўртасида ўтказилган Бутуниттифоқ турнирида Тошкентлик икки теннисчимиз — 1975 йилда туғилганлар ўртасида Тимур Ғаниев, 1977 йилда туғилганлардан эса Алексей Филатовлар учинчи ўринни қўлга киритдилар.

Шу ернинг ўзида Венгрия ва Югославия терма командалари иштирокида халқаро турнир ҳам уюштирилди. Бу сафар А. Филатов яхши қатнашиб, турнир ғолиби бўлди.

Мазкур мусобақалар натижаларга кўра Алексейни СССР ёшлар терма командаси таркибига қўшиб олдилар.

БОКС

● Украинанинг яна бир шаҳри Донецкда «Меҳнат резервлари» Марказий Кенгашининг биринчилиги бўлиб ўтди. Бу мусобақаларнинг бор-йўғи икки вазн тоифасидагина тошкентлик боксчилар совринли ўринларни эгалладилар: Андрей Се (46 кг)—иккинчи, Ирик Габдурахманов (75 кг) учинчи, Леонид Пашков (51 кг) эса 5-ўрин билан кифояланди.

ШАХМАТ

● Тошкентдаги республика шахмат-шашка клубида Ўзбекистон биринчилигининг биринчи лига вакиллари мусобақалари ниҳоясига етди. Республикамизнинг турли вилоятларидан, ҚҚАССР ва Тошкент шаҳри шахматчилари иштирокидаги ўзаро II тур мусобақаларида бухоролик Камиль Кардашов 9,5 очко жамғариб, I-ўринни қўлга киритди. Қолган ўринлар 8 тадан очко тўплаган Фарҳод Собиров (Тошкент), Алексей Паронян (Тошкент), Андрей Белкин (Чирчиқ)ларга насиб қилди. Жадвалда юқори коэффициентга эга бўлган Ф. Собиров иккинчи ўринни эгаллади ва Камиль Кардашов билан биргаликда пионатининг шу йил 20 февралда бошланадиган республика чемпионатининг олий лигаси мусобақаларида қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритдилар.

И. БИРБРАГЕР,
СССР спорт устаси.

«ЎЗБЕКИСТОН ШВЕЙЦАРИЯСИ» БЎЛАДИ

Ўтган йили республикамиз экологик ҳолатини яхшилаш, атроф-муҳитнинг мусаффо бўлишини таъминлаш йўлида кўп тадбирлар кўрилган эди. Бу муҳим аҳамиятга молик хайрли ишни амалга оширишда турли лойиҳалаш илмгоҳларининг ёрдамлари катта бўлмоқда. Жумладан, «УзНИИП градостроительства» илмий муассасаси ходимлари томонидан ҳам талайгина йирик лойиҳалар тайёрланди.

Тошкент вилоятида йирик яшил зоналарни бунёд этишга қаратилган муҳандислик ҳужжатлари ҳам эътиборни ўзига тортади. Угом-Чотқол давлат табиий миллий боғининг бош схемаси ҳам ишлаб чиқилди. Республика ҳукуматининг махсус қарори асосида ҳозирланган ушбу лойиҳавий ҳужжат илмий муассасанинг тажрибали мутахасиси Р. Чернолуцкий бошчилигида юзага келди.

Мазкур сўлим боғ-роғлардан иборат улкан яшил зона «Ўзбекистоннинг Швейцарияси» янглиғ алоҳида аҳамият касб этади.

А. АЛИЕВ.

Муҳаррир
Н. НАСИМОВ.

НИМА? ҚАЧОН? ҚАЕРДА?

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ ССЖИ ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

14, 15 ФЕВРАЛЬ СОАТ 17.00 ВА 20.00 ДА

Ўзбекистон ССЖда хизмат кўрсатган артист

Насиба АБДУЛЛАЕВА

ва

«САМАРҚАНД» АНСАМБЛИНИНГ

ЯНГИ КОНЦЕРТ ПРОГРАММАСИ

Ансамблнинг бадиий раҳбари—Баҳром АБДУЛЛАЕВ.

Касса соат 11 дан 19.00 гача ишлайди.

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 45-92-13, 41-74-30.

Ўзбекистон ССЖ Маданият вазирлиги
М. Қориёқубов номидаги Ўзбек давлат филармонияси

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ ССЖИ ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

24 ФЕВРАЛЬ СОАТ 19.30 ДА

ЎЗБЕКИСТОН ССЖДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН АРТИСТ

Фахриддин УМАРОВ

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ ЛЕНИН КОМСОМОЛИ МУКОФОТИНИНГ СОВРИНДОРИ
Ҳожиакбар ҲАМИДОВ
ИШТИРОКИДА

КОНЦЕРТ

Чипталар Халқлар дўстлиги саройи кассаларида соат 11.00 дан бошлаб сотилмоқда.

Ўзбекистон ССЖ Маданият вазирлиги
«ХАНДА» ИЖОДИЙ МАРКАЗИ

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ ССЖИ ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

5 МАРТ СОАТ 19.00 ДА

ЎЗБЕКИСТОН — ҲИНДИСТОН ДЎСТЛИК ВА СЕВГИ ТАРОНАЛАРИ

РАДЖ КАПУР, МУКЕШ, МУҲАММАД РАФИ ва КИШОР КУМАР хотирасига бағишланган

КАТТА КОНЦЕРТ

ПРОГРАММАДА:

«БОМБЕЙ АРТ ГРУППА» Деҳли эстрада ансамбли: МУКЕШ ГУПТА, ДЕЕПАК КУМАР, АЛКА ГАНОҲИ, ДХАНВАНТИ, РОХИТЛЕКХИ, АГАМ ПРАШАД, МАДАНЛАЛ КАНОИЯ.

«ИНДИАН МАДЖИК ГРУППА» ҳинд сеҳргарлик гуруҳи раҳбари,

АШОК БХАНДАРИ

«ХАНДА» САТИРА ЮМОР АНСАМБЛИ:

ШЕРҚЎЗИ ҒОЗИЕВ,

МАВЛУДА ТУРДИЕВА, ТУРСУНОЙ САПАЕВА.

КОНЦЕРТДА: ҳинд кинофильмларидан қўшиқ ва рақслар ижро этилади.

Чипталар Халқлар дўстлиги саройи кассасида сотилмоқда.

Буюртма — 4875. Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс: 64672. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12